

**DE ONTWIKKELING VAN HANDEL TUSSEN
NEDERLAND EN TSJECHIË IN DE 21e EEUW**

DEVELOPMENT OF TRADE BETWEEN THE
NETHERLANDS AND CZECHIA IN THE 21ST CENTURY

*VÝVOJ OBCHODU MEZI NIZOZEMSKEM A ČESKEM VE
21. STOLETÍ*

Bakalářská práce

Praktická nizozemská filologie

Markéta Křivánková

Vedoucí práce: Prof. Dr. Wilken Engelbrecht

Olomouc
2023

Verklaring

Ik verklaar dat ik mijn masterscriptie zelfstandig geschreven heb en alle vakliteratuur en bronnen die ik gebruikt heb in de literatuurlijst heb vermeld.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne 22. dubna 2023

Markéta Křivánková

Dankbetuiging

Op deze plaats wil ik de begeleider van mijn scriptie, prof. Dr. Wilken Engelbrecht, bedanken voor zijn waardevolle adviezen en opmerkingen bij het schrijven van deze scriptie.

Inhoud

Inleiding	6
1 Ontwikkeling van betrekkingen tussen Nederland en Tsjechië	8
1.1 Gebeurtenissen tot de 17 ^e eeuw	8
1.2 Ontwikkeling van de 17 ^e eeuw tot de jaar 1918	9
1.3 De periode tussen de Wereldoorlogen	10
1.4 De Tweede Wereldoorlog	11
1.5 Koude Oorlog tijdperk	11
1.6 Van 1993 tot op heden	12
2 De positie van beide deze landen op de internationale markt	14
2.1 Definitie van begrippen	14
2.2 Nederland	15
2.2.1 Internationale handel	16
2.2.2 Nederlandse handelspolitiek	17
2.3 Tsjechië	17
2.3.1 Internationale handel	18
2.3.2 Tsjechische handelspolitiek	19
3 Ontwikkeling van handel tussen Nederland en Tsjechië	21
3.1 De periode na de oprichting van Tsjechië tot 2004	21
3.2 Jaren 2004 – 2010	22
3.2.1 Economische crisis	24
3.3 Economische welvaart van 2010 tot 2019	25
3.3.1 Beginwaarden in 2010	25
3.3.2 Volgende ontwikkeling	27
3.3.3 Ontwikkelingen in 2015-2019 en geselecteerde economische gebeurtenissen tussen Nederland en Tsjechië in deze periode	27
3.4 Van de COVID-19 pandemie tot heden	30

3.4.1	COVID-19 pandemie	30
3.4.2	Jaar 2022	31
3.4.3	Jaar 2023	33
4	Zakelijke kansen tussen Nederland en Tsjechië in de komende jaren	34
4.1	Trends in de internationale handel.....	34
4.2	Potentiële bedrijfssectoren in Nederland voor Tsjechische bedrijven.....	34
4.3	Potentiële bedrijfssectoren in Tsjechië voor Nederlandse bedrijven.....	36
	Conclusie.....	37
	Bibliografie.....	38
	Literatuur	38
	Internetbronnen.....	41
	Resumé in het Tsjechisch.....	46
	Resumé in het Engels	47
	Anotace.....	48

Inleiding

De handelsbetrekkingen tussen landen zijn een belangrijke factor in de wereldeconomie en de ontwikkeling ervan is van invloed op de economische groei, de werkgelegenheid en de algemene welvaart van landen. Binnen de Europese Unie zijn er veel landen met verschillende economische profielen die diverse mogelijkheden voor handelssamenwerking creëren. Nederland en Tsjechië zijn twee landen met een verschillende economische structuur en geografische ligging, die toch zeer nauw met elkaar verbonden zijn en sterke handelsbetrekkingen onderhouden.

De betrekkingen tussen Nederland en Tsjechië hebben een lange geschiedenis en zijn gebaseerd op gemeenschappelijke culturele en economische tradities. Sinds de middeleeuwen zijn deze relaties voortdurend geëvolueerd en vandaag de dag zijn beide landen belangrijke partners in de internationale handel.

Het doel van deze scriptie is de ontwikkeling van de handelsbetrekkingen tussen deze Nederland en Tsjechië in de 21^e eeuw te analyseren, met de nadruk op de invloed van de gebeurtenissen in de wereld op deze ontwikkeling. Met behulp van de methode van literatuuronderzoek zal deze ontwikkeling, samen met andere verwante deelonderwerpen, in dit scriptie worden beschreven.

De bachelor scriptie bestaat uit vier hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk van de scriptie behandelt de historische ontwikkeling van de betrekkingen tussen beide landen tot op heden. De nadruk ligt op de betrekkingen van economische en commerciële aard, maar ook op de culturele en politieke banden tussen Nederland en Tsjechië.

Daarna de afzonderlijke posities die Nederland en Tsjechië innemen binnen hun binnenlandse en internationale economie worden beschreven. Het beschrijft de belangrijkste economische indicatoren, zoals het bruto binnenlands product, het werkloosheidspercentage, de inflatie enz.

Het derde hoofdstuk behandelt de ontwikkeling van de handel tussen Nederland en Tsjechië in de 21^e eeuw. Het hoofdstuk bestaat uit vier delen, die betrekking hebben op de ontwikkeling van de handel in de jaren negentig tot de toetreding van Tsjechië tot de EU, de periode 2004-2009 met de nadruk op de wereldwijde financiële crisis, de ontwikkelingen in 2010-2019 en het laatste deel behandelt de ontwikkeling van de handel in 2020-2023, rekening houdend met de gevolgen van de Coronacrisis, het conflict in Oekraïne en de energiecrisis.

Het laatste hoofdstuk richt zich op trends in de internationale handel en hun verband met potentiële kansen voor Nederlandse en Tsjechische bedrijven. De belangrijkste zakelijke kansen die verband houden met de handelsbetrekkingen tussen Nederland en Tsjechië worden beschreven.

Om het doel van deze bachelor scriptie te bereiken, zijn veel citaten en statistische gegevens gebruikt om de gepresenteerde feiten te ondersteunen. Het betrof voornamelijk gegevens en cijfers van het Tsjechisch Bureau voor de Statistiek en het Nederlands Centraal Bureau voor de Statistiek, waar ik hun jaarverslagen heb gebruikt voor mijn werk.

In de conclusie van deze bachelor scriptie wordt het werk zelf samengevat, het belang van de handelsbetrekkingen tussen Nederland en Tsjechië benadrukt en mogelijke toekomstige ontwikkelingen geschetst.

1 Ontwikkeling van betrekkingen tussen Nederland en Tsjechië

Hoewel een zekere geografische afstand Nederland en Tsjechië scheidt en zij nooit aangrenzende landen geweest zijn, zijn zij door belangrijke historische gebeurtenissen met elkaar verbonden. Deze gebeurtenissen hadden een opvallende invloed op politieke en economische betrekkingen tussen deze twee volken.

Wederzijds Nederlands-Tsjechische betrekkingen zijn ongeveer duizend jaren geleden begonnen (Renner 2002: 4). De grootste politieke en economische invloed hebben beide landen op elkaar in eerst in de 17^e en daarna in de 20^e eeuw, toen bij deze invloeden ook aspecten uit culturele en sportieve sfeer werden aangevuld (Goedhart e.a. 2018: 5). In de tweede helft van de 20^e eeuw en in het begin van de 21^e eeuw zijn er belangrijke contacten bij gekomen, die zustersteden en wederzijds toerisme hielpen vormen.

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste gebeurtenissen beschreven en samengevat die de betrekkingen tussen Nederland en Tsjechië hebben bepaald. In deze samenvatting denken wij aan de twee landen als naties of gebieden die pas in een latere periode zijn ontstaan of verenigd (Nederlandse Opstand in 1588, oprichting van Tsjecho-Slowakije in 1918).

1.1 Gebeurtenissen tot de 17^e eeuw

Zoals al boven vermeld, waren eerste verbindingen tussen Nederlanders en Tsjechen uit de 11^e eeuw. Hans Renner geeft in zijn boek *Česká republika a Nizozemsko* (2002: 4) aan, dat het om de gevangenneming van de Tsjechische prins Jaromír in Utrecht ging.

De politieke en handelsbetrekkingen waren niet zo intens in de 11^e-15^e eeuw, maar de culturele en religieuze banden tussen de twee landen verdiepten zich. De bekende Praagse prediker Jan Milíč uit Kroměříž predikte in de tweede helft van de 14^e eeuw en tot zijn studenten behoorden niet alleen Tsjechen, maar ook veel buitenlanders. Onder hen waren een paar Nederlandse studenten – Florens Radewijns uit Gorkum en Jan van Lemego uit Amersfoort (Engelbrecht 1999: 162). De lessen van Milíč hadden ongetwijfeld een grote invloed op hen in hun latere leven en prediking in Nederland.

Ook de Nederlandse filosoof Desiderius Erasmus, die door de katholieken van die tijd werd bekritiseerd voor zijn Latijnse vertaling van de Bijbel (Bloemendal 2018: 169), heeft vertegenwoordigers van de Broederuniteit (Tsjechisch: Jednota bratrská) meerdere keren ontmoet. Hoewel deze bijeenkomsten gunstig waren voor het humanisme in Bohemen, werd

Erasmus toch bekritiseerd voor zijn hervormingsactiviteiten, niet alleen door katholieken maar ook door hervormers (Bloemendal 2018: 171).

In de 15^e eeuw begon de dynastie van Bourgondiërs in Nederland zich ten doen gelden, die de officiële voorstanders van Koning van Bohemen die regeerde tijdens de Hussietenoorlogen waren. Aangezien de Nederlanden in deze periode niet als een verenigd geheel functioneerden, profiteerden de Habsburgers hiervan en verenigden dankzij het erfrecht de Nederlanden onder hun heerschappij. In jaar 1526 heeft Ferdinand I. de Bohemen troon bestegen en daarmee bevonden Nederland en de Tsjechische landen bevonden zich onder de heerschappij van dezelfde heersende familie – Habsburgers.

1.2 Ontwikkeling van de 17^e eeuw tot de jaar 1918

Deze genoemde eerste gebeurtenis en andere vermelde kleinere gebeurtenissen hadden kleiner belang voor de ontwikkeling van Nederlands-Tsjechische betrekkingen. Maar de doorbraak kwam in de 17^e eeuw tijdens de Dertigjarige Oorlog (1618-1648), die in Bohemen als opstand tegen Habsburgers is ontstaan. Voor Nederlanders was deze oorlog een slotfase van hun tachtigjarige strijd tegen de Spanjaarden (Renner 2000: 6), dus beide landen werden met de strijd tegen de overheersing van Habsburgers en het katholicisme verbonden. De Staten-Generaal van Nederlanden heeft de Tsjechische landen voor het eerst in deze oorlog in jaar 1619 ondersteund onder de conditie, dat Tsjechen niet zonder Nederlandse toestemming met de vijand zullen onderhandelen (Polišenský 1958: 155). De Staten-Generaal heeft ook de verkiezing van Frederik van de Palts in jaar 1619 als nieuwe Tsjechische koning goedgekeurd. Hij heeft slechts één winter geregeerd en daarna moest hij vanwege de verslechterende oorlogssituatie (na de overweldigend verloren Slag op de Witte Berg) naar Den Haag vluchten (Krug 1969).

De herovering van Tsjechië door de Habsburgers en de hernieuwing van het katholicisme als enig mogelijke godsdienst resulteerde in de emigratie van ruim 200.000 Tsjechen, een grote deel van hen vertrok juist naar Nederland (Renner 2000: 10). Tot Tsjechische ballingen in Nederland behoorden ook zulke intellectuelen als Jan Ámos Komenský of Pavel Stránský van Zápý.

Als gevolg van de lange strijd van de Dertigjarige Oorlog in Europa werd in 1644-1648 de grote Vredesconferentie van Westfalen gehouden. Het belangrijkste doel hier was om de verschrikkelijke gevechten te beëindigen en eindelijk vrede te sluiten. Onderdeel van deze

vredeconferentie was het sluiten van vrede tussen Spanje en Nederland net na hun Tachtigjarige oorlog. Dit werd gedaan door de sluiting van de Vrede van Munster in jaar 1648, die de territoriale integriteit van Nederland en het einde van de Spaanse overheersing heeft gegarandeerd (Ebben 2018: 257).

Nederlands-Tsjechisch betrekkingen waren toen beperkt tot de 20^e eeuw. Toch ontving Nederland in deze periode meer Tsjechische emigranten. Het gaat bijv. om leden van de Broederuniteit of Joden in de 18^e eeuw (Krug 1969).

Tijdens de Eerste Wereldoorlog is Nederland een neutraal land gebleven, daarom was het ideaal land voor het aanknopen van betrekkingen tussen Tsjechische verzetsleiders en het buitenland. Dankzij zijn neutraliteit werd Nederland tijdens de oorlog ook het thuisland van vele Tsjechen. Als voorbeeld van Tsjechische oorlogsvluchtelingen wordt het verhaal van Tsjechische schilders – Emil Filla en zijn vrouw Hana aangegeven. Tijdens de oorlog heeft hij uit Nederland met het Tsjechische binnenlandse verzet samengewerkt. Na de jaar 1918 zijn beide in Nederland gebleven en Emil Filla werkte zelfs een tijdje op de Tsjechische ambassade in Den Haag (Kovářová 2022: 12).

1.3 De periode tussen de Wereldoorlogen

Voor Tsjechen betekende de jaar 1918 behalve het einde van de Eerste Wereldoorlog ook de jaar van het ontstaan van Tsjechoslowakije. Het was een onafhankelijke, democratische en verenigde republiek bestaande uit twee volken – de Tsjechen en de Slowaken. De regering van Tsjechoslowakije heeft in mei 1919 naar Nederlandse regering een brief gestuurd, waarin zij om erkenning van Tsjechoslowakije als een soevereine en onafhankelijke staat vragen. Het Koninkrijk der Nederland heeft Tsjechoslowakije inderdaad drie maanden later erkend (Sklenářová 2010: 19) en beide landen konden vervolgens hun eigen ambassades (Tsjechoslowakije ambassade in Den Haag, Nederlandse ambassade in Praag) opzetten. De officiële diplomatieke betrekkingen (tussen Tsjechoslowakije en Nederland) zijn op 13 november 1919 aangeknoopt (MZV ČR z.j.).

In de volgende jaren werden deze relaties versterkt. Dit bevestigt het afschaffen van het verplichte visum in het personenverkeer tussen beide landen (Goedhart e.a. 2018: 23). Ook in de economische sfeer is er een hausse geweest. Als een voorbeeld kunnen we de expansie van Tsjechische firma Baťa naar Nederland aangegeven (Goedhart e.a. 2018: 24), die tijdens de dertiger jaren een nieuw fabrieksterrein in Nederlandse dorp Best (ook Batadorp genoemd)

heeft opgebouwd (Knihovna UTB z.j.). Verdere banden tussen Baťa en Nederland ontstonden toen de directie van het bedrijf besloot uit te breiden naar Nederlandse-Indië, specifiek naar de hoofdstad Batavia (nu Jakarta). In de daaropvolgende jaren openden zij een paar winkels in heel Nederlands-Indië en in 1939 zelfs een fabriek, die nog steeds in bedrijf is. (Engelbrecht/Sklenářová 2016: 186-192).

1.4 De Tweede Wereldoorlog

Na het begin van De Tweede Wereldoorlog in jaar 1939 moesten alle ambassades en consulaten worden gesloten (Sklenářová 2010: 53). Beide landen hebben eigen exil-regeringen in Groot-Brittannië gevormd en zij hebben contact onderling opgenomen om tijdens de oorlog diplomatiek samen te werken. De officiële totstandbrenging van betrekkingen tussen de Tsjechoslowaakse en Nederlandse regering in ballingschap vond plaats in 1941. Deze toestand duurde tot lente 1945, wanneer de gebieden van beide landen eindelijk zijn bevrijd (Sklenářová 2010: 67-68).

1.5 Koude Oorlog tijdperk

De positie van beide landen in Europa is na de oorlog grondig veranderd. Nederland profiteerde van de hulp van de Verenigde Staten in de vorm van het Marshallplan (Renner 2002: 19), en dus konden zij met het opbouwen van een staat met een sterke economie doorgaan. In Tsjechoslowakije zijn toen de communisten aan de macht gekomen, en zo begon de periode van de socialistische republiek, die tot de revolutie in 1989 duurde.

Vanwege het verschillende politieke regime waren beide landen tijdens de periode van Koude oorlog minder verbonden, zowel in termen van politiek als economie en cultuur. Maar in augustus 1968 bij de invasie van het leger van het Warschaupact in Tsjechoslowakije heeft Nederland een tegenovergesteld positie ingenomen. Nederlandse volk heeft met Tsjechen en Slowaken meegeleefd en hoewel de Nederlandse regering voorzichtig moest doen, beslisten zij om Tsjechisch-Slowaakse emigranten hun vaderland aan te bieden (Renner 2002: 21-22).

Een andere belangrijke gebeurtenis tijdens de periode van stilte in betrekkingen tussen Nederland en Tsjechoslowakije was in jaar 1977, wanneer de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken Max van der Stoep de Tsjechische filosoof Jan Patočka in Praag heeft ontmoet (Goedhart e.a. 2018: 93). Jan Patočka was een dissident en een van grondleggers van

Charta 77 (een beweging voor de verdediging van de mensenrechten in Tsjechoslowakije tijdens het communistische regime). Door de ontmoeting met van der Stoep wilde Patočka motieven van Charta 77 naar de westelijk wereld verspreiden. Dankzij grote media-aandacht van deze ontmoeting zijn Patočka en Charta 77 in het buitenland geslaagd (Z. n. 2017). Natuurlijk was de Tsjechische regering zeer verontwaardigd over deze gebeurtenis, zij beschuldigden van der Stoep van oorlogszucht en beperkten de betrekkingen met Nederland (Renner 2002: 23).

Na de Fluwelen Revolutie in Tsjechoslowakije in november 1989, wanneer het communistische regime eindelijk zonder militaire ingreep is gevallen, ging de deur van Oost-Europa naar de westerse landen weer open. Natuurlijk maakten ook grote Nederlandse bedrijven (bijv. Philips) ervan gebruik en zij begonnen snel met expansie naar Oost-Europese landen (Renner 2002: 24). Ook werden de diplomatieke betrekkingen tussen deze twee landen dankzij het nu politiek onverstoorde werk van beide ambassades weer verbeterd. Dat is ook na het verdelen van Tsjechoslowakije in twee staten – de Tsjechische Republiek en Slowakije in 1993 doorgegaan. Het Koninkrijk der Nederland heeft deze beide nieuwe landen op 1 januari 1993 als soeverein onafhankelijke staten (d.w.z. op de datum van hun oprichting) erkend (MZV ČR z.j.)

1.6 Van 1993 tot op heden

Van jaar 1993 tot op heden vonden veel gewichtige diplomatieke bezoeken tussen Nederland en Tsjechië plaats, beginnende met het bezoek van Nederlandse koningin Beatrix in jaar 1994. Dit evenement werd gepland op instigatie van een bezoek aan Nederland door de huidige president Václav Havel in 1991 (Goedhart e.a. 2018: 119). Tijdens het bezoek heeft de koningin in haar toespraak tot de president belangrijke woorden van steun in politieke en economische sfeer tot Tsjechische volk uitgesproken. Zij benadrukte het belang van samenwerking tussen Nederland en Tsjechië en beloofde de inspanningen van Tsjechië om toe te treden tot de Europese Unie en NATO te steunen (van Baalen e.a. 2005: 373). Tijdens de volgende jaren ging het om wederzijdse bezoeken tussen de hoogste politieke vertegenwoordigers van beide landen, bijv. een officiële ontmoeting van toenmalig Nederlandse Minister-President Jan Peter Balkenende met Tsjechische regering in Praag in jaar 2004 of een officieel bezoek van de toenmalige Tsjechische Minister-President Mirek Topolánek in Den Haag in jaar 2007 (MZV ČR z.j.)

Na het einde van de Tweede Wereldoorlog hebben de culturele betrekkingen zich actief ontwikkeld, hoewel zij vanwege de Tsjechoslowaakse politieke situatie werden beperkt. Dus bij het ontstaan van de democratische Tsjechische Republiek in jaar 1993 kreeg ook de culturele wereld eindelijk de vrijheid. Als voorbeeld, de Nederlandse stad Naarden en Tsjechische stad Uherský Brod sloten een overeenkomst over de wederzijdse samenwerking inzake Comeniusmausoleum en het Comeniusmuseum in Naarden. Dat is gebeurd in jaar 2004 en deze steden werken tot op heden samen (Goedhart e.a. 2018: 30).

De jaren negentig werden ook gekenmerkt door een economische boom. Dat geldt zowel voor Nederland als vooral voor Tsjechië, dat door het Nederlandse Ministerie van Economische Zaken als een van de zogenaamde 25 nieuwe markten werd aangemerkt, bovendien als opkomende markt (Renner 2002: 27). Het was het einde van de 20^e eeuw dat een goede economische basis legde voor de verdere gunstige ontwikkeling van de handel tussen Nederland en Tsjechië, waarop ik in hoofdstuk 3 nader zal ingaan.

2 De positie van beide deze landen op de internationale markt

Voordat we de ontwikkeling van handel betrekkingen tussen Nederland en Tsjechië zullen beschrijven, is het noodzakelijk om te bepalen, waar deze twee landen op de internationale markt staan en hoe hun buitenlandse economie floreert.

2.1 Definitie van begrippen

Als onderdeel van deze beschrijving is het van belang de definities voor dit hoofdstuk relevante economische termen op te nemen.

De auteurs Katsioloudes en Hadjidakis definiëren in hun boek *International Business: A global perspective* (2007: 26) het begrip internationale handel als ‘alle handelstransacties - privé en gouvernementeel - tussen twee of meer landen.’ De internationale markt is dus een plaats, waar alle deze transacties, bestaande uit verkoop, investeringen en transport (Katsioloudes/Hadjidakis 2007: 26), verlopen.

Het volume van de internationale handel wordt door cijfers van import en export in de nationale munteenheid gemeten. In deze statistieken worden belastingen, diverse vergoedingen en kosten in verband met de overdracht niet opgenomen (ČSÚ 2021). Een indicator, waarmee we kunnen vaststellen, hoe de economie van het land het doet, is het bruto binnenlands product (bbp), wat een de uiteindelijke som van de monetaire waarde van goederen en diensten die in een bepaald gebied gedurende een bepaalde periode zijn geproduceerd betekent.

Een andere belangrijke maatstaf voor de internationale handel is de handelsbalans, het verschil tussen de in- en uitvoer van een land. Een actieve (of positieve) handelsbalans betekent dat de uitvoer groter is dan de invoer, anders is het een passieve (of negatieve) balans. Een handelsoverschot – dat wil zeggen wanneer het positief is – wijst op een positieve groei van de buitenlandse handel of van de economie als geheel.

De buitenlandse handel van enkele landen wordt door hun eigene handelspolitiek geregeld. Er worden twee aanpakken van de internationale handel door de staat onderscheiden: het protectionisme, wanneer de staat zich met het oog op de interne handelspolitiek mengt in de externe handelsbetrekkingen, en het liberalisme, die die een bij wet geregelde vrije handel garandeert (Svatoš e.a. 2009: 25). Een staat steunt de ontwikkeling van dit handel door de verschillende subsidies, verzekeringen en zachte leningen (Neumann e. a. 2010: 38). Integendeel, tot de regulering van bewegingen op de internationale markt gebruiken de

regeringen verschillende instrumenten: embargo's, quotums en douanerechten (invoer- en uitvoerrechten).

In Europese Unie geldt een douanevrijstelling, d. w. z. hier functioneert de interne markt, die het vrije verkeer van goederen (waarvoor ook uniforme normen gelden) zonder inklaring waarborgt (EC 2015: 31). Bij hun toetreding tot de EU hebben alle lidstaten zich ertoe verbonden toe te treden tot de eengemaakte douane-unie. Dus de in- en uitvoer naar en uit niet-EU-landen is onderworpen aan uniforme handelsvoorschriften (Siekliková/ Vondráčková 2015).

2.2 Nederland

Het is al duidelijk dat Nederland een van de rijke landen met een sterke economie is. Dit wordt bevestigd door de jaarlijkse stabiele economische groei uitgedrukt in bbp, die in jaar 2022 met 4,5 % is gestegen (Z. n. 2023a). In vergelijking met jaar 2021 is dit cijfer lager met 0,4%, omdat het oorlogsconflict in Oekraïne de hele wereldeconomie negatief heeft beïnvloed. Dit heeft ook overal geleid tot een stijging van de inflatie, die in Nederland in jaar 2022 de 14,5% bereikte, maar in februari 2023 is tot 8% gedaald (Z. n. 2023b). Een andere factor die de economie van een land bepaalt is de werkloosheid, die volgens het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) in januari 2022 3,6% was, in termen van het aantal inwoners is dit ongeveer 360.000 werkloze mensen (Z. n. 2023c).

Als elke andere economie is ook de Nederlandse in verschillende sectoren verdeeld. De grootste sector van de jaar 2019 was handel, vervoer en horeca, wiens aandeel in de totale economie 21% bedroeg (Kwaak e.a. 2021). Deze sector, die omvat alle fysieke goederen direct tot consumenten door supermarkten, kledingwinkels, woonwinkels enz., bood ook het grootste aantal van werkgelegenheid. Op de tweede plaats van de economische sectoren stond dienstverlening met 15% en op de derde plaats waren industrie en overheid, beide met 12%.

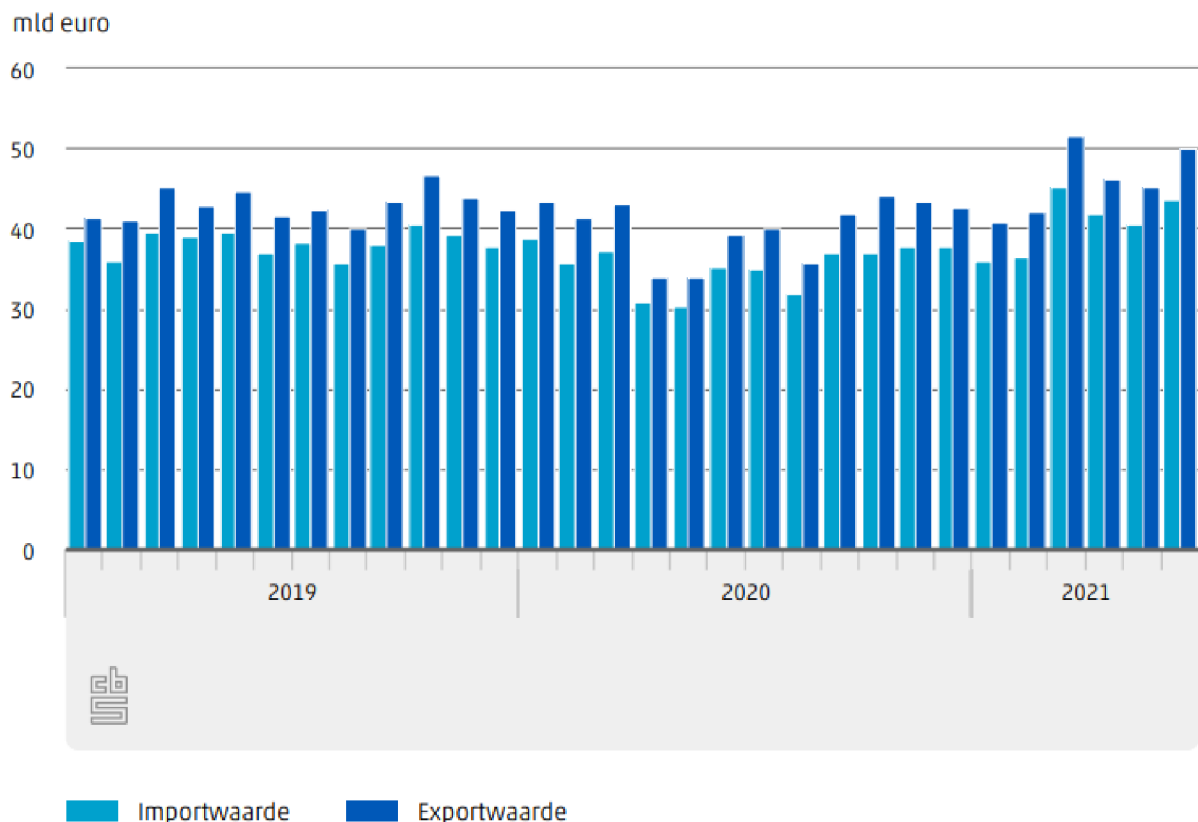
De manier waarop de staat gedijt, gaat niet alleen over hoe de individuele sectoren van de economie het doen, maar we moeten kijken naar het land als een succesvol geheel. Nederland bevestigt dit in die zin dat zowel een perfecte infrastructuur als de aandacht voor milieubescherming en een hoog opleidingsniveau bijdragen tot de positieve economische welvaart.

2.2.1 Internationale handel

Nederland behoort tot de landen die jaarlijks wereldwijd de internationale export en import domineren. In de ranglijst van *World Trade Organization* voor het jaar 2020 (WTO 2021: 58) positioneert Nederland zich op de vierde plaats in export, rechts achter China, de Verenigde Staten en Duitsland. In ranking van import was Nederland op de zesde plaats.

De waarden van de Nederlandse import en export van goederen in jaren 2019-2021 zijn te zien in de onderstaande grafiek. De cijfers worden in miljarden euro uitgedrukt en enkele waarden wordt met verschillende tint van blauw onderscheiden. Het is duidelijk, dat exportwaarden altijd hoger dan importwaarden waren, maar beide cijfers daalden of stegen tegelijkertijd. In het eerste derde deel van 2020 werd de grootste achteruitgang geregistreerd, die wereldwijde coronapandemie heeft veroorzaakt. De situatie is geleidelijk verbeterd en heeft begin 2021 het oorspronkelijke niveau van 2019 bereikt. Tijdens de jaar 2021 bereikte de exportwaarden zelfs 50 miljarden euro (CBS 2021: 19).

Import- en exportwaarde van goederen

Grafiek 1: Import- en exportwaarde van goederen, bron: Centraal bureau voor Statistiek 2021, CBS

Het Centraal Bureau voor Statistiek geeft in het rapport *Nederland Handelsland*:

Export, import & investeringen van jaar 2021 aan, dat het grootste deel van export en import van goederen machines waren, in andere posities fabricaten en chemische producten. Bij export en import van diensten staat op de eerste plaats zakelijke diensten en intellectueel eigendom, daarachter zijn vervoersdiensten (CBS 2021: 71). De grootste handelspartners van Nederland zijn de landen van de Europese Unie (voornamelijk Duitsland, België en Frankrijk), het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten.

Tot de grootste bedrijven, die in Nederland zijn gevestigd en een wereldwijd gerenommeerde bedrijven zijn geworden, behoren ondernemingen als Unilever, Shell, Heineken, Vitol, ING, Phillips, Ahold enz.

2.2.2 Nederlandse handelspolitiek

De succesvolle binnenlandse economie dient als een basis voor een succesvolle buitenlandse economie, die, zoals gezegd, wordt beheerst door de handelspolitiek van de staat.

De afgelopen jaren heeft het Nederlandse regime de handelstarieven versterkt om de invoer te reguleren. De belangrijkste reden hiervoor was het beperken van de invoer van buiten de Europese Unie, vooral China en de Verenigde Staten (Franssen e.a. 2019: 67). Deze handelstarieven worden door de Nederlandse regering onderverdeeld in 3 soorten: gebonden tarieven, die een maximaal tarief voor een bepaalde groep van goederen vaststellen, en de twee andere soorten, kenmerkend voor de uitoefening van een zeker voordeel voor beide handelslanden, zijn most-favoured nation tarieven (MFN) en preferentiële tarieven (Franssen e.a. 2019: 72). Tot een andere groep van maatregelen voor buitenlandse handel opgericht behoren ook maatregelen met non-tarieven karakteristiek (dus het gaat om kwantitatieve beperkingen), bijv. vrijwaringsmaatregelen of antidumpingmaatregelen (Expertisecentrum Europees Recht z. j.).

Nederland heeft vele handelsverdragen met verschillend economisch ontwikkelde landen gesloten om de buitenlandse handel zoveel mogelijk te stimuleren. Het gaat om verdragen, die meestal een bepaald voordeel in de handel tussen de betrokken landen garanderen (Franssen e.a. 2019: 87). Dit draagt alleen maar bij tot de gunstige ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland.

2.3 Tsjechië

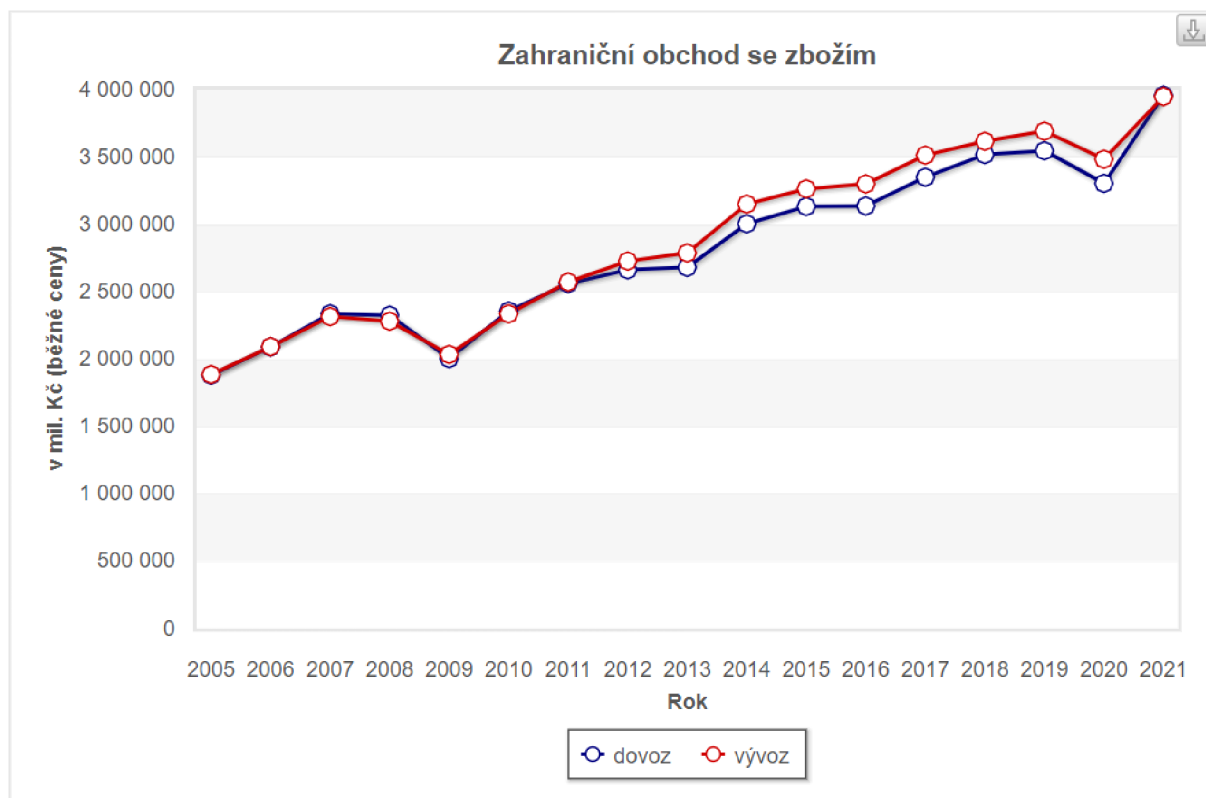
Tsjechië is ook één van de economisch geavanceerde landen in Europa, hoewel het op dit gebied

in de jaren negentig niet gemakkelijk had na de val van het socialisme en de deling van de Tsjechische en Slowaakse Federale Republiek. De industriële structuren (en andere achtergrond), die hier van de socialistische republiek zijn gebleven, waren ongeschikt, energie-intensief, niet-milieuvriendelijk en achterhaald. De privatiserings- en restitutieprocessen hebben in de jaren negentig de ontwikkeling van de diensten en het particuliere eigendom hersteld, maar hebben na verloop van tijd een negatief effect gehad op de dynamiek van de economische groei (Boudová 2008).

Maar is er veel veranderd tussen die jaren en nu. Afgezien van een paar schommelingen (economische crisis in 2009, coronacrisis in 2020), de Tsjechische economie groeit gestaag. Dit bevestigt ook deze groei, uitgedrukt in bbp, die elk jaar toeneemt. In jaar 2022 was de stijging 2,5% (Z. n. 2023d). Hoewel Tsjechië in de jaren 2009-2021 een relatief lage inflatie had (het gemiddelde voor deze 13 jaren is 1,9%), is deze indicator in jaar 2022 met 15,1% grondig veranderd (Z. n. 2023e). Het gaat om een globaal probleem, maar dit zijn de redenen voor zo een hoge inflatie in Tsjechië: stijgende huisvestingskosten en transportkosten, begrotingsbeleid van de vorige regering, corona- en Oekraïne crisis, verandering in het gebruik van vaste energieprijzen enz. (Burešová 2022). De werkloosheid (als een andere maatstaf voor de economie) is constant laag, voor Q4 2022 was het 2,2% (Z. n. 2023f). Sectoraal gezien verschijnt als dominant het gebied van de diensten met ongeveer 60%, daarna staat er industrie met 30%, de bouwindustrie is rond 6% en eindelijk de landbouw met 2% (Marek 2020).

2.3.1 Internationale handel

Hoewel Tsjechië niet een van de dominerende EU-landen is in de internationale handel, probeert het zich toch te richten op de export op dit gebied en ten minste wat dichterbij Europese handelsmachten als Duitsland en Nederland te komen. In de ranglijst van *World Trade Organization* (WTO) voor het jaar 2020 staat Tsjechië wereldwijd in uitvoer op de 27e plaats, in de invoer is het één positie lager (WTO 2021: 58). Het Tsjechisch Statistisch Bureau geeft de ontwikkelingen van export en import van jaar 2005 tot 2021 in de onderstaande grafiek met de titel “De buitenlandse handel in goederen” weer. Deze grafiek laat zien, dat beide krommen (blauw voor import, rood voor export) zich parallel hebben ontwikkeld. In de periode 2005-2011 waren de cijfers voor beide indicatoren zelfs bijna identiek, vanaf jaar 2012 zijn de cijfers van uitvoer gering van de cijfers van invoer toegenomen. Integendeel in jaar 2021 bereikten beide curven ongeveer dezelfde waarde, namelijk rond (tegen huidige prijzen) 4.000.000 miljoen CZK (in EUR ca 168.211) (Z. n. 2023g).

Grafiek 2: Zahraniční obchod se zbožím, bron: Český statistický úřad 2023, ČSÚ

Volgens gegevens voor 2016 is de Tsjechische export het grootst naar de buurlanden, per volume in de afnemende volgorde: Duitsland, Slowakije, Polen en Oostenrijk. De statistieken hebben ook bevestigd, dat de meest verhandelde goederen wegvoertuigen zijn. Het domineerde Tsjechische bedrijf van deze industriesector is Škoda Auto, waarvan de exportwaarde naar Duitsland alleen al in 2016 255 miljard kronen (in EUR ca 10,7 miljard) bedroeg (ČTK 2016). Hoewel de economische situatie in Europa door wezenlijke gebeurtenissen (COVID-19 pandemie, Oekraïense crisis) tijdens de jaren van 2016 is veranderd, blijft de automobielsector toch dominant met een exportaandeel van meer dan 55% (Daněk/Novák 2022). Op de volgende plaats staan marktproducten met ongeveer 16% en daarna chemicaliën en industriële consumptiegoederen – beide met ca 12%.

2.3.2 Tsjechische handelspolitiek

Een doorbraak in de Tsjechische handelspolitiek kwam in 2004 toen Tsjechië toetrad tot de Europese Unie, wat de toetreding tot de gemeenschappelijke douane-unie met zich meebracht. Vanaf nu heeft Tsjechië zijn positie op de Europese markt heel versterkt, grotendeels dankzij een succesvol economische diplomatie. Deze diplomatie heeft de volgende doelstellingen: voorwaarden scheppen voor ontwikkeling van economische contacten in het buitenlandse

handel, het scheppen van voorwaarden voor de toegang van marktdeelnemers tot markten buiten de EU, duurzaamheid bevorderen in handel enz.

Ook het Ministerie van Buitenlandse Zaken van de Tsjechische Republiek (Odbor politického plánování 2015) stelt dat de economische diplomatie moet dienen als een instrument voor exportondersteuning, met name via instellingen als bijv. CzechTrade of de Klantencentrum ter ondersteuning van ondernemers.

Bij export naar en import naar uit buiten de Europese Unie speelt de douaneadministratie van de Tsjechische Republiek een belangrijke rol. Deze overheidsdienst houdt toezicht op de uitvoer- en invoerrechten, die als een middel om de binnenlandse markt te beschermen.

3 Ontwikkeling van handel tussen Nederland en Tsjechië

Hoewel de twee landen niet elkaars voornaamste handelspartners zijn, hebben zij niettemin een aanzienlijke zakelijke samenwerking ontwikkeld. Na de toetreding van Tsjechië tot de EU is deze samenwerking geïntensiveerd en sindsdien had zij, op enkele uitzonderingen in verband met mondiale gebeurtenissen na, alleen voorspoed.

3.1 De periode na de oprichting van Tsjechië tot 2004

De vrije markt werd voor beide landen opengesteld om handel te drijven, eerst in 1989 na de val van het socialisme en vervolgens in 1993 na de oprichting van de Tsjechische Republiek, die natuurlijk niet in de beste economische situatie verkeerde. Als gevolg van het economische stabilisatieprogramma, dat radicale programma's ter beteugeling van de inflatie omvatte, en andere ongepaste maatregelen ontstond in juni 1997 een financiële crisis (Knaack 2001: 85).

Ondanks deze situatie, bleek uit het onderzoek van 1997, dat Nederland Tsjechië met een cijfer 2,5 op de vertrouwensschaal vertrouwde, waarbij 2 was "weinig vertrouwen" en 3 was "een beetje vertrouwen", als dat in het rapport *Nederland handelsland: Het perspectief van de transactiekosten* staat (WRR 2003: 110). In vergelijking met andere landen van de oostelijke en centraal Europa deed Tsjechië het goed. De tegenovergestelde gegevens (d.w.z. Tsjechisch vertrouwen in Nederland) zijn niet vastgelegd (WRR 2003: 110). "Vertrouwd worden" is hier een variabele, die verder dient als basis voor de verklaring van de handelsstromen in internationale handel. Aldus de landen, die deze waarde relatief hoge hebben, voeren een hoog aandeel van het bbp naar het buitenland uit. Natuurlijk zijn er andere factoren die de export, de import en het bbp beïnvloeden, maar het is de aangetoonde waarde van het vertrouwen in een land die verband houdt met internationale handelsbalans (den Butter/Mosch 2002: 8). Het is niet verrassend dat Tsjechië in het jaar van zijn financiële crisis (1997) een relatief lage vertrouwenswaarde van Nederland had (in vergelijking met bijvoorbeeld Denemarken en Zweden, waarvoor deze waarde rond de 3,3 lag) (WRR 2003: 110).

Sindsdien is de wederzijdse handel toegenomen. Rond de millenniumwisseling steeg de export van Tsjechië naar Nederland tot 1.500 miljoen gulden (destijds ongeveer 710.000€) en die van Nederland naar Tsjechië tot 2.200 miljoen gulden (destijds ongeveer 1.050.000€) (Packbier 2001). Het saldo van deze uitvoer daalde dus aanzienlijk in vergelijking met de voorgaande jaren, hetgeen de aanhoudende stabilisatie van de Tsjechische economie bevestigt. Voor vergelijking, de uitvoerwaarden voor jaar 1996 waren: van Tsjechië naar Nederland

297.393€, en van Nederland naar Tsjechië 567.711€ (Statline 2023).

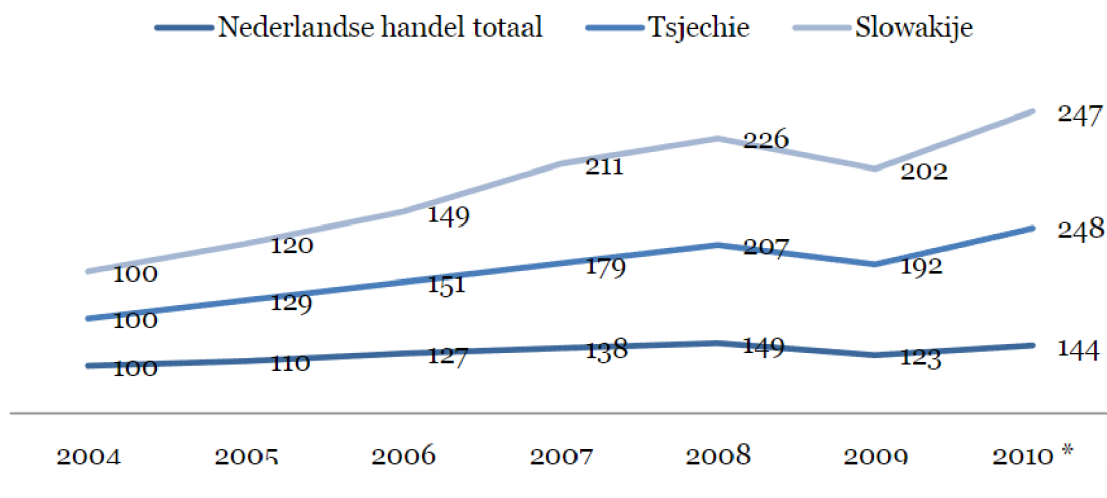
Een grote impact op de Nederlandse economie, en dus op hun internationale handel, was er in 2002 toen de Nederlandse euromunten in omloop kwamen. Tegelijkertijd steeg de Tsjechische Republiek dit jaar naar de 19^e plaats op de ranglijst van de Nederlandse export, wat bevestigt dat beide landen zich voorbereiden op de toetreding van Tsjechië tot de Europese Unie en een basis willen leggen voor toekomstige handel op basis van het beginsel van vrij verkeer van goederen op de markt (Ramaekers/Walhout 2018: 53).

3.2 Jaren 2004 – 2010

De wezenlijke doorbraak (niet alleen) voor Tsjechische internationale handel kwam op 1 mei 2004, wanneer Tsjechië een officieel lid van Europese unie werd. Samen met Tsjechië trad tot de EU in deze jaar ook andere 10 landen uit het centraal- en oost- Europa toe. Voor de internationale handel betekende dit de invoering van vrij verkeer, niet alleen van goederen en diensten, maar ook van kapitaal, wat voor velen nieuwe investeringsmogelijkheden betekende. Nederland heeft van deze mogelijkheden geprofiteerd en het meest geïnvesteerd in onderzoek en ontwikkeling in de maakindustrie, waardoor het, dankzij nieuwe invoermogelijkheden, het dominante EU-land in deze sector is geworden (Dorenbos e.a. 2008: 3).

Na een jaar in de EU zijn de eerste resultaten van de internationale handelsactiviteiten van Tsjechië binnengekomen. De invoer steeg met 14,1% en de uitvoer met 20,1%, wat resulteerde in een positieve handelsbalans van 16 miljarden CZK, een verbetering van ongeveer 80 miljarden CZK ten opzichte van het voorgaande jaar. Tegelijkertijd daalde ook het verschil tussen de Nederlandse export naar Tsjechië en de Tsjechische export naar Nederland met ongeveer 12,4 miljarden CZK (Z. n. 2014).

Ontwikkeling Nederlandse handel, 2004-2010 (2004=100)

Grafiek 3: Ontwikkeling Nederlandse handel, 2004-2010 (2004=100), bron: DO Research 2011, Bertha Aalderink

De ontwikkeling van de Nederlandse handel met Tsjechië (en ook Slowakije) laat bovenstaande grafiek zien. De waarden van deze handel worden uitgedrukt als een percentage van de groei van 2004 tot 2010, waarbij de beginwaarde wordt weergegeven als 100% in 2004. Zoals uit deze grafiek blijkt, is de totale Nederlandse buitenlandse handel in deze periode met 44% toegenomen. De handel van Nederland met Tsjechië en Slowakije steeg voor beide landen met bijna 250% (Aalderink 2011: 4). Hoewel het lijkt alsof de percentages voor Tsjechië en Slowakije vergelijkbaar zijn, is dit slechts de verhouding tussen de stijging en de oorspronkelijke waarde in 2004. In feite waren de eindwaarden in 2010 voor Tsjechië: 5,32 miljarden EUR voor invoer uit Nederland en 4,54 miljarden EUR voor uitvoer naar Nederland. Voor Slowakije: 1,25 miljarden EUR voor invoer uit Nederland en 1,22 miljarden EUR voor uitvoer naar Nederland (Statline 2013).

Uit de gegeven waarden kan duidelijk worden geconcludeerd dat de Tsjechische Republiek in deze periode verre van een van de landen was waarop Nederland zich moest richten, zowel wat de export als wat de import betreft. Dit wordt bevestigd door de statistieken, waaruit blijkt dat het aandeel van de handel met Slowakije en Tsjechië voor Nederland in 2004 1% was, een cijfer dat in de daaropvolgende jaren steeg tot 1,9%. Terwijl voor Tsjechië de handel met Nederland in 2010 3,5% bedroeg, was dat voor Slowakije 2,5% (Aalderink 2011: 4).

3.2.1 Economische crisis

De bovenstaande grafiek laat ook een daling van alle waarden tijdens jaar 2008 en 2009 zien. Een reden ervoor is de wereldwijde economische crisis veroorzaakt door de financiële en bankencrisis die zijn oorsprong vindt in banken en hypotheekinstellingen in de Verenigde Staten met een te hoge schuldenlast (Cuadrado-Roura e.a. 2016). Door de mondiale financiële system heeft de crisis zich naar Europa en ook de hele wereld snel verspreid.

De economische recessie heeft geleid tot een afname van alle economische activiteiten in de hele Europese unie, dus ook Nederland en Tsjechië. Het meest beïnvloed door deze problemen werden zakelijke transacties op de internationale markt, toen de daling van de vraag op de exportmarkten leidde tot een vermindering van het totale exportvolume, hetgeen uiteraard gevolgen had voor de invoercijfers (Petruš 2009: 10). Soms wordt de financiële crisis ook wel bij de naam van economische crisis genoemd, omdat de banksector, die voor veel Nederlandse en Tsjechische exportbedrijven een belangrijke financieringsbron was, ook door deze crisis werd getroffen.

Voor de relatief stabiele Nederlandse economie betekende de exportdaling van bijna 8% tussen 2008 (toen de financiële crisis uitbrak) en 2009 een grote klap voor zowel de Nederlandse buitenlandse als binnenlandse handel (CBS 2010: 16). Maar de Nederlandse regering reageerde snel en stelde een stimuleringspakket van 6 miljard euro samen om de economie te stabiliseren door werkgelegenheid, water en industrie te ondersteunen en in duurzame handel te investeren (Petruš 2009: 10). Objectief gezien kan worden gesteld dat de Tsjechische buitenlandse handel en de Tsjechische economie in het algemeen minder door de crisis zijn getroffen. Hoewel de omzet van de buitenlandse handel in 2008 met ongeveer 10% daalde (deze waarde omvat zowel de uitvoer als de invoer), nam de uitvoer van auto's (die toen al de sterkste uitvoersector was) aan het begin van het tweede kwartaal snel toe. Dit heeft aanzienlijk geholpen om de exporteconomie van Tsjechië weer op gang te brengen en de schade van de financiële crisis in de auto-industrie in korte tijd weg te werken (ČSÚ 2011: 1-2). Natuurlijk was er ook een grote waardevermindering van de Tsjechische kroon ten opzichte van de euro. Beide landen werden ook negatief beïnvloed door de schuldquote, die na 2008 merkbaar begon te stijgen. Deze waarde is voor Nederland echter gestegen van de oorspronkelijke norm voor Europa tot 60% ten opzichte van het bbp; Tsjechië (als onderdeel van de Oost-Europese landen in de indicatoren van dit verslag) daarentegen vertoonde vóór 2008 het laagste schuldniveau ten opzichte van het bbp, namelijk ongeveer 35%, waarna het met ongeveer 10% is gestegen (CBS 2010: 143-144).

3.3 Economische welvaart van 2010 tot 2019

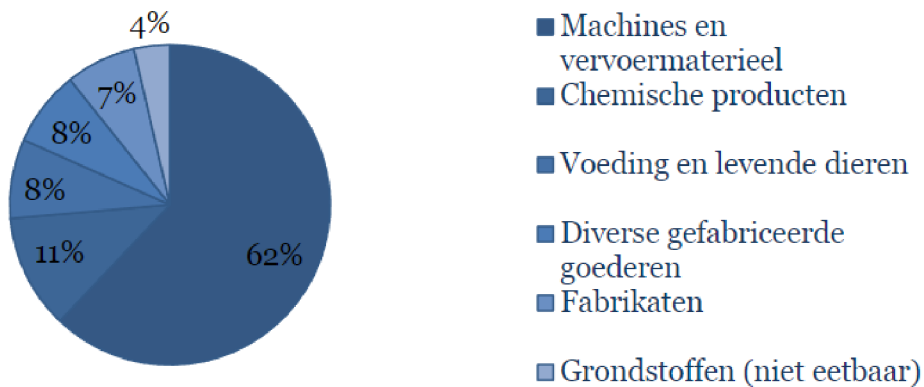
Hoewel de wereldwijde crisis in 2008-2009 de wereldgebieden met diverse economische en financiële problemen heeft getroffen en vooral de landen met ontwikkelde economieën heeft getroffen die een enorme daling van het bbp hebben doorgemaakt (d.w.z. specifiek voor dit document Nederland), wordt een crisis of recessie in termen van de conjunctuurcyclus altijd gevolgd door een expansie. Dat wil zeggen, een periode van welvaart en groei. En dat was tussen 2010 en 2019 ook het geval voor de Nederlands-Tsjechische handel.

3.3.1 Beginwaarden in 2010

In de vorige paragraaf, namelijk *3.1 Jaren 2004-2010*, werd een vergelijking van de Nederlands-Tsjechische handel in 2004 en 2010 beschreven. De waarden waaruit de positieve ontwikkeling van deze handel (ondanks de economische crisis) bleek, zijn hier dus al genoemd. Sommige van deze waarden zullen in dit paragraaf worden herhaald om een meer verfijnde beschrijving te geven van de handel aan het begin van de economische expansie.

Nederlandse export naar Tsjechië bedroeg in jaar 2010 1,5% van totaal Nederlandse export, die, omgezet in geldwaarde, was 5,32 miljarden EUR. Het onderstaande diagram met de titel “Nederlandse export naar Tsjechië, 2010” laat de procentuele verdeling van de afzonderlijke componenten van deze uitvoer zien. Het grootste deel van deze uitvoer is dus Machines en vervoermaterieel met 62%. Dit omvat ook computers, printers en aanverwante onderdelen, waarvan de Tsjechen een van de belangrijkste afnemers voor de Nederlanders waren, aangezien 20% van deze specifiek vervaardigde machines naar Tsjechië ging (Aalderink 2011: 6). Andere exportsectoren waren fabrikanten chemische producten met een aandeel van 11% en voeding en levende dieren, diverse gefabriceerde goederen en fabricaten – alle met 7 of 8%.

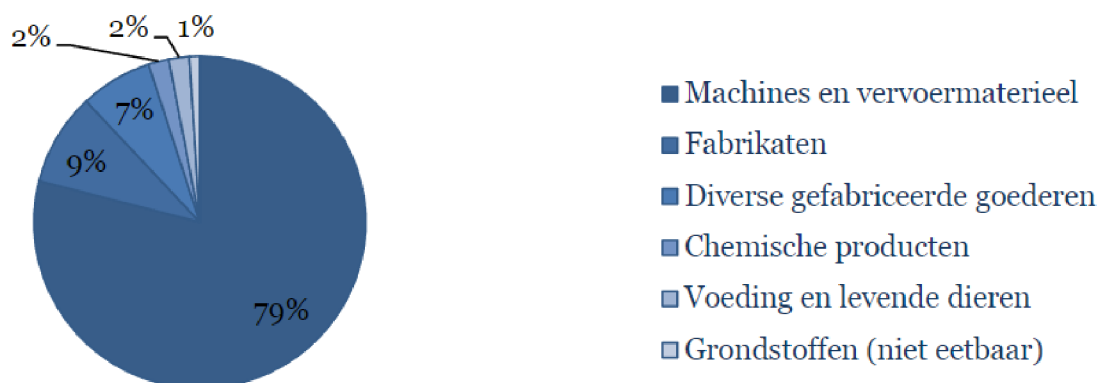
Nederlands export naar Tsjechië, 2010

Grafiek 4: Nederlandse export naar Tsjechië, 2010, bron: DO Research 2011, Bertha Aalderink

De Nederlandse import uit Tsjechië bedroeg ook 1,5% van de totale Nederlandse invoer. Als we dit percentage bekijken in termen van de Tsjechische export naar Nederland, is het 3,5% van de totale Tsjechische export. In geld uitgedrukt dus 4,54 miljard EUR. Procentuele verdeling per sector laat een ander onderstaand diagram met de titel “Nederlandse import uit Tsjechië, 2010” zien. Het hoofdbestanddeel van deze invoer was met 80% machines en vervoermaterieel, waarbij toestellen voor telecommunicatie en auto's de boventoon voerden. (Aalderink 2011: 7). Waar Škoda Auto a.s. ongetwijfeld het dominante bedrijf was in de export van Tsjechische auto's (niet alleen naar Nederland, maar naar heel Europa).

Nederlands import uit Tsjechië, 2010

Grafiek 5: Nederlands import uit Tsjechië, 2010, bron: DO Research 2011, Bertha Aalderink

3.3.2 Volgende ontwikkeling

De jaren 2010-2019 werden gekenmerkt door de Arabische Lente, die vooral voor de landen in het Midden-Oosten politieke instabiliteit betekende en de wereldpolitiek had kunnen beïnvloeden, had dit geen grote gevolgen voor de economie. Integendeel, in het algemeen heeft de wereldeconomie gefloreerd, met de nadruk op innovatie, digitalisering en, later, duurzaamheid. Begrijpelijkerwijs had deze mondiale situatie ook een positief effect op meer lokale zakenrelaties – zoals de Nederlands-Tsjechische.

In 2011 stegen de in- en uitvoerwaarden tussen beide landen boven het gemiddelde. De uitvoer van Tsjechië naar Nederland nam toe met 13%, met een geldwaarde van 5,2 miljard euro, en de uitvoer van Nederland naar Tsjechië groeide met 12%, met een geldwaarde van 5,9 miljard euro (Packbier 2012).

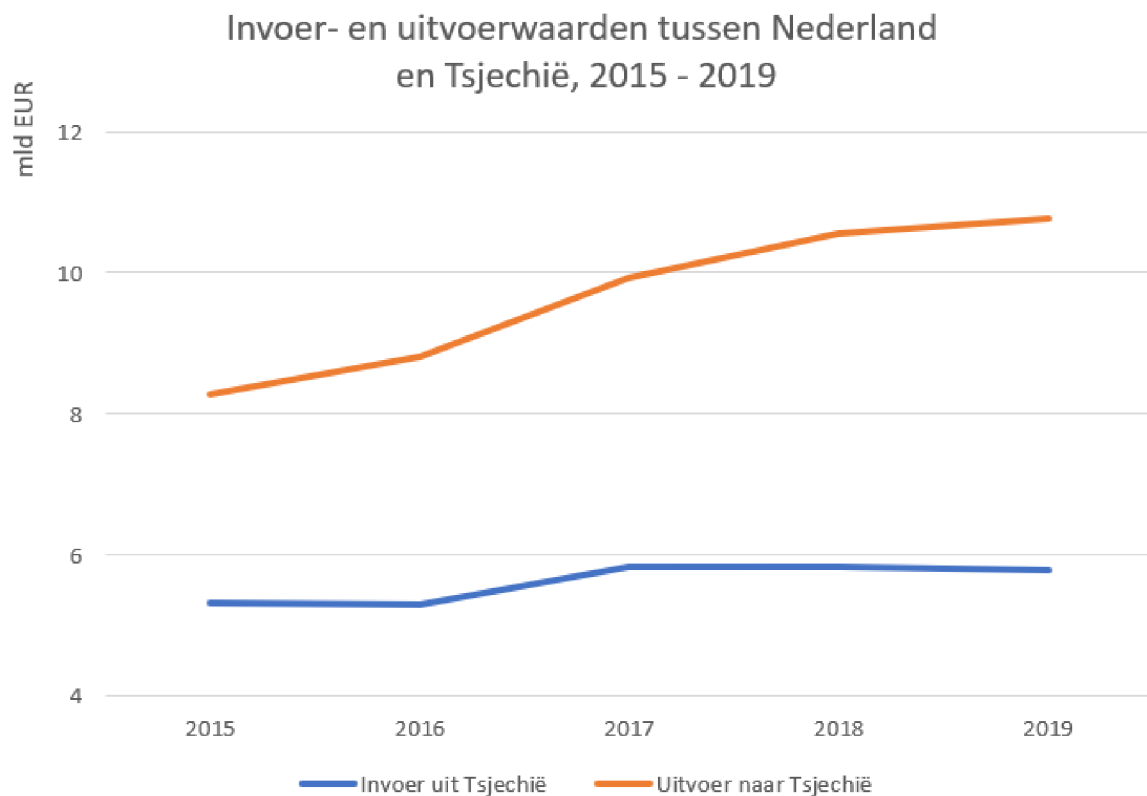
De groei van deze in- en uitvoer is in de daaropvolgende jaren gestaag gebleven en het lijkt geen twijfel dat beide landen hun respectieve aandeel in de in- en uitvoer in hun eigen internationale handel hebben vergroot. Maar in 2013 was er echter één onaangename economische trend in heel Europa, namelijk de stijgende werkloosheid. In de gehele Europese Unie was dit ongeveer 10%, in Nederland en Tsjechië respectievelijk ongeveer 8,5% en 7%. Het grote probleem in deze cijfers was echter het opvallende percentage werklozen onder de 25 jaar, onder wie de werkloosheid in Nederland 12% en in Tsjechië zelfs 16% bedroeg (CBS 2015: 35).

De werkloosheid onder de jongvolwassenen in deze periode had een gebrek aan kwalificaties als belangrijkste reden. Deze sociale factor, die in de loop der jaren is afgenomen, kan echter een reden zijn geweest voor de vertraging van de groei van de handel tussen Tsjechië en Nederland, samen met de algemene stabilisatie van de internationale economie en de grensoverschrijdende handelsstromen in Europa.

3.3.3 Ontwikkelingen in 2015-2019 en geselecteerde economische gebeurtenissen tussen Nederland en Tsjechië in deze periode

Grafiek nummer 6 met de titel “Invoer- en uitvoerwaarden tussen Nederland en Tsjechië, 2015 – 2019” laat zien, hoe invoer uit Tsjechië en uitvoer naar Tsjechië vanuit Nederlands perspectief ontwikkelden. De numerieke waarden op de verticale as zijn uitgedrukt in miljarden euro's. Import uit Tsjechië (of Tsjechische export naar Nederland) begon in jaar 2015 op 5,32 miljard EUR en bleef op dezelfde waarde ook in 2016. Naar het volgende jaar steeg dit cijfer met

ongeveer een half miljard en bleef het gelijk tot 2019. Procentueel gezien was dit half miljard (tussen 2016 en 2017) een stijging van 10%.

Grafiek 6: Invoer- en uitvoerwaarden tussen Nederland en Tsjechië, 2015 - 2019, bron: Centraal Bureau voor Statistiek 2023, eigen verwerking

Zoals uit de grafiek blijkt, is de Nederlandse export naar Tsjechië daarentegen in de periode 2015-2019 sterker toegenomen dan de Tsjechische export naar Nederland. De totale stijging in deze 5 jaar bedroeg bijna 2,5 miljard euro, d.w.z. in 2015 was het cijfer 8,27 miljard euro en in 2019 was het gestegen tot 10,76 miljard euro. De positieve ontwikkeling van deze uitvoer wordt bevestigd door het feit dat op de ranglijst van landen waarnaar Nederland zijn wederuitvoer grotendeels richt (dat zijn goederen die oorspronkelijk in Nederland zijn ingevoerd en die het land in nagenoeg onverwerkte staat weer verlaten) Tsjechië de 10^e plaats heeft bereikt, hoewel het in 2002 slechts de 19^e plaats innam (Ramaekers/Walhout 2018: 53). Wat de totale uitvoer (inclusief wederuitvoer) betreft, staat Tsjechië in een vergelijkbare rangorde op de tweede plaats, net achter Polen van de EU-landen¹³: Bulgarije, Cyprus, Tsjechië, Estland, Kroatië, Hongarije, Litouwen, Letland, Malta, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije, net na Polen (Ramaekers/Walhout 2018: 82).

In de economische sfeer en de handel tussen beide landen was de periode tussen 2015

en 2019 voorspoedig en relatief rustig. Tegelijkertijd zijn er ontwikkelingen geweest op handelsgebieden die die voorheen geen noemenswaardig aandeel hadden in het volume van deze handel, bijv. voedingsindustrie, energie-industrie en productie van fietsen.

In de fietsindustrie is de uitvoer van in Tsjechië geproduceerde elektrische fietsen naar Nederland gestegen. Het is overduidelijk dat Nederland, samen met België, een van de grootste afnemers van zowel normale als elektrische fietsen in Europa is, en Tsjechische bedrijven profiteerden hiervan, met een export van 124 miljoen kronen naar Nederland in 2017 (ČTK 2018). Wat de Nederlandse uitvoer betreft, is naast de gewone goederen die uit Nederland in Tsjechië worden ingevoerd, ook de uitvoer in de levensmiddelensector, namelijk kaas en rundvlees, toegenomen (ČTK 2019).

In het tweede decennium van de 21^e eeuw begon de Nederlandse regering actief te streven naar een overgang naar hernieuwbare energie. Als onderdeel van deze transitie begonnen actieve veranderingen in de energiesector plaats te vinden in de vorm van decentralisatie van energiebronnen en milieuvriendelijke ontmanteling van kolengestookte centrales; vermindering van de afhankelijkheid van aardgas en bouw van nieuwe hernieuwbare energiebronnen enz. Na 2015 hebben geselecteerde Tsjechische bedrijven het potentieel van deze industrie in Nederland benut en hun productie verhoogd om de export naar Nederland mogelijk te vergroten. Sommige van hen zijn daarin geslaagd, en aangezien de milieuveranderingen binnen de energie-industrie in Nederland nog steeds aan de gang zijn, lijkt dit gebied ook in de komende jaren een veelbelovend handelsgebied te zijn (Kvaček 2017).

Er was echter ook een niet geheel positieve situatie op de arbeidsmarkt binnen het Nederlandse bedrijf in Tsjechië. Een van de grote Nederlandse ondernemingen die de afgelopen tien jaar met succes op de Tsjechische markt heeft gehandeld is Ahold Delhaize, die eigenaar is van de Albert supermarktketen, Albert Heijn in Nederland genaamd. Hoewel deze keten een sterke positie tussen zijn concurrenten en een goede reputatie in Tsjechië heeft opgebouwd, was er in 2016 een hardhandig optreden van Tsjechische vakbondsleden die niet blij waren met de lage lonen die het Nederlandse bedrijf aan zijn Tsjechische werknemers betaalde. Onder druk van deze situatie kwamen de toenmalige Tsjechische Minister-President Bohuslav Sobotka en de Nederlandse ambassadeur in Tsjechië, Eduard Hoeks, uiteindelijk bijeen om Ahold van dit ongenoegen op de hoogte te stellen (ČTK 2016b).

3.4 Van de COVID-19 pandemie tot heden

De jaren 2020 en 2022 (en het begin van 2023) hebben grote veranderingen teweeggebracht, niet alleen op economisch en handelsgebied, maar ook op wereldschaal. De impact van gebeurtenissen als de pandemie van het coronavirus, het oorlogsconflict in Oekraïne en de energiecrisis hebben ook gevolgen gehad voor de handel tussen Nederland en Tsjechië.

Hoewel deze periode ook de terugtrekking van Groot-Brittannië uit de Europese Unie (Brexit) omvat, die voor beide landen een belangrijke importklant vertegenwoordigde, heeft deze gebeurtenis de handel tussen Nederland en Tsjechië niet rechtstreeks beïnvloed.

3.4.1 COVID-19 pandemie

Geen enkele wereldsituatie heeft de wereldeconomie ooit zo zwaar getroffen als de SARS-CoV-2 pandemie. Door de afname van de buitenlandse handelsvraag zijn de afzonderlijke nationale bbp-volumes van landen aanzienlijk gedaald, onder meer in Nederland, waar de bbp op jaarbasis (d.w.z. tussen 2019 en 2020) met 3,7% daalde (Mares 2021), en voor Tsjechië zelfs met 5,6% (Z. n. 2021).

Om een ernstige verspreiding van de covid pandemie te voorkomen, hebben deze (niet alleen) twee landen verschillende maatregelen ingevoerd (bijv. lockdowns, sluiting van scholen en werkplaatsen, afgelasting van evenementen en openbare bijeenkomsten, enz.), die echter een negatieve invloed hebben gehad op de bovengenoemde vraag naar buitenlandse handel.

In de onderstaande tabel wordt de maandelijkse ontwikkeling voor jaar 2020 van de handel met grensoverschrijding goederen tussen Nederland en Tsjechië in termen van totale export- en importwaarde in miljoenen euro's en jaarmutatie invoer- en uitvoerwaarden, die de procentuele verlaging of verhoging ten opzichte van het voorgaande jaar laat zien. Een opvallende daling werd opgetekend tussen maart en mei, toen de Tsjechische uitvoer naar Nederland daalde tot 358 miljoen euro, bijna 32% minder dan een jaar eerder. Een dergelijke lage maandelijkse waarde is in de afgelopen vijf jaar niet voorgekomen (Statline 2023).

Perioden ▼	Grensoverschrijding goederen; invoer		Grensoverschrijding goederen; uitvoer		Grensoverschrijding goederen; groei			
	Totale invoerwaarde		Totale uitvoerwaarde		Jaarmutatie invoerwaarde		Jaarmutatie uitvoerwaarde	
	Tsjechië		Tsjechië		Tsjechië		Tsjechië	
	mln euro				%			
2020 januari	485	943	-7,3	23,5				
2020 februari	418	867	-12,6	14,9				
2020 maart	484	1 030	-4,8	8,5				
2020 april	447	785	-0,1	-5,6				
2020 mei	358	749	-32,4	-16,1				
2020 juni	475	913	-3,0	3,9				
2020 juli	478	828	7,3	-7,7				
2020 augustus	395	832	-8,6	-6,7				
2020 september	445	944	-3,9	-0,7				
2020 oktober	476	949	-12,4	-5,7				
2020 november	479	1 061	2,2	4,4				
2020 december	509	1 077	10,0	16,1				
2022*	9 055	14 589	17,3	20,7				

Tabel 7: Internationale goederenhandel; grensoverschrijding, kerncijfers, bron: Centraal bureau voor Statistiek 4-4-2023, StatLine

De sterkste daling van maand tot maand was echter aan de kant van de Nederlandse export naar Tsjechië tussen maart en april, toen deze in slechts één maand daalde van de oorspronkelijke waarde van 1.030 miljoen euro tot 785 miljoen euro. De rest van 2020 is voor beide waarden al meer gestabiliseerd, wat wellicht is geholpen door de gedeeltelijke versoepeling van de ingevoerde maatregelen, alsook door de financiële steunpakketten die beide staten aan bepaalde bedrijven hebben aangeboden.

Ondanks het effect van de pandemie op de handel tussen Tsjechië en Nederland blijkt uit de definitieve statistieken voor 2020 dat Tsjechië zijn positie als exportland voor Nederland heeft versterkt en van de 10e plaats (waar het in 2019 stond) op de ranglijst van landen waarnaar Nederland het meest exporteert, naar de 9e plaats is gestegen (CBS 2021: 112).

De teruggang van de uitvoer deed zich voor in alle goederensectoren, maar één typisch Nederlandse goederensoort werd meer getroffen. Dit waren snijbloemen, waarvan de exportprijs gewoonlijk op de bloemenbeurzen (waarvan de grootste in Nederland in Aalsmeer is gevestigd) wordt bepaald door de actuele marktsituatie. De detailhandelsprijzen worden dan vastgesteld op basis van de bloemenbeurs. Aangezien de Nederlandse telers hun productie aanzienlijk hebben verlaagd als gevolg van de covid pandemie, heeft dit gevolgen gehad voor de detailhandelsprijzen voor bloemen in Tsjechië, die tot 10% zijn gestegen (ČTK 2021).

3.4.2 Jaar 2022

Voor 2020 en 2021 stijgt de overheidsschuldquote in de Tsjechische Republiek met 10%.

Tegelijkertijd leverden zelfs de convergentieprogramma's (door de regering opgestelde documenten met geaggregeerde begrotingsgegevens en de belangrijkste komende maatregelen met budgettaire gevolgen) niet de beste prognoses op voor 2022-2024 (Hampl 2021). In 2022 heeft de ongerechtvaardigde en niet-uitgelokte Russische inval in Oekraïne, die de internationale handel in de hele Europese Unie heeft beïnvloed, ook negatief bijgedragen tot de stijging van de kosten van de financiële en materiële steun van de afzonderlijke landen aan Oekraïne.

Na het uitbreken van de oorlog in Oekraïne in februari 2022 daalde de uitvoer met dat land in november 2022 met ongeveer 9% voor Tsjechië en 57% voor Nederland. Wat Rusland betreft, waren deze percentages van exportdaling voor beide landen vergelijkbaar (WTO 2023: 8-9). Dit conflict had grote gevolgen voor Nederland en Tsjechië en voor heel Europa, op het gebied van de energiemarkten, waarbij de EU-leiders in maart 2022 overeenkwamen geen energiebronnen uit Rusland te blijven gebruiken (ER 2023) Aangezien Rusland echter een groot procentueel aandeel had in de aardgas- en olievoorziening, leidde de overschakeling op andere leverende landen tot een grote stijging van de prijs van deze grondstoffen in heel Europa en een daaropvolgende energiecrisis. Maar in de zomer van 2022 is in het noorden van Nederland een drijvende LNG-distributieterminal geopend en is de Tsjechische regering erin geslaagd een contract te sluiten voor de levering van 3 miljard kubieke meters van LNG (afkorting voor Engels: liquefied natural gas). Dankzij deze Tsjechisch-Nederlandse deal is de Tsjechische afhankelijkheid van Russische energiegrondstoffen met een derde gedaald (Z. n. 2022).

Tsjechië daarentegen heeft voor Nederland aan belang gewonnen in de dienstensector. Tsjechië daarentegen heeft voor Nederland aan belang gewonnen in de dienstensector. Dit wordt bevestigd door het feit dat op basis van de zogenaamde STRI-index, een index die aangeeft hoe streng een land is in zijn regelgeving ten aanzien van de in- en uitvoer van diensten. Nederland en Tsjechië hebben aangetoond dat hun handelsbeleid de minste belemmeringen opwerpt voor dergelijke internationale handel. Zo toonde Tsjechië in 2022 een groot potentieel voor Nederland, waar de toekomstige export van Nederlandse diensten op gericht zou kunnen worden. Hoewel dit zou worden belemmerd door verschillende talen en geografische afstand, zou openheid van het nationale beleid potentiële deals ten goede komen (CBS 2022: 73-78).

3.4.3 Jaar 2023

Het begin van 2023 werd gekenmerkt door het herstel van de energiecrisis en de daling van de prijzen, de inflatie en de werkloosheid in zowel Nederland als Tsjechië als gevolg van bovengenoemde gebeurtenissen.

In april 2023 zijn alleen gegevens over de in- en uitvoerwaarde voor Tsjechië en Nederland afzonderlijk beschikbaar, niet over de onderlinge handelsstromen. Op jaarbasis is de Nederlandse uitvoer in februari 2023 met bijna 6% gestegen (Z. n. 2023h), terwijl de Tsjechische uitvoer met 7,6% is toegenomen ten opzichte van vorig jaar (Z. n. 2023i).

Tegelijkertijd is Tsjechië er dankzij Nederland en zijn LNG-leveringen in geslaagd om begin 2023 helemaal geen aardgas meer uit Rusland te betrekken. Dit feit bevestigt alleen maar dat de Nederlands-Tsjechische handel vol mogelijkheden kan zitten. Deze worden, samen met de nieuwste trends in de internationale handel, in het volgende hoofdstuk samengevat.

4 Zakelijke kansen tussen Nederland en Tsjechië in de komende jaren

Na de periode 2020-2022, die gekenmerkt werd door een economische recessie, moet een expansie volgen op basis van het conjunctuurmodel. Deze potentiële groei wordt bevestigd door de prognoses voor Tsjechië, waar de inflatie zal dalen tot 3,5% in 2024 en het bbp met 1,9% zal groeien (EC 2023), en voor Nederland, waar het bbp met 1,6% zal groeien maar de inflatie zal met 0,5% tot 5% toenemen (DNB 2023).

Deze ontwikkeling van de binnenlandse economieën, samen met een mogelijke toename van de handelsstromen tussen Nederland en Tsjechië, zal voor veel bedrijven nieuwe kansen bieden in vele handelssectoren. Samen met de nieuwe toekomstige trends in de internationale handel zullen deze kansen in dit hoofdstuk nader worden beschreven.

4.1 Trends in de internationale handel

Gezien de wereldwijde milieusituatie kan worden gesteld dat zowel de huidige als de toekomstige trend in de internationale handel zal zijn dat grote nadruk wordt gelegd op duurzaamheid, waarbij duurzaamheid hier betekent dat een evenwicht wordt gehandhaafd tussen economische, ecologische en sociale factoren. Dit houdt ook verband met de geleidelijke overgang van productie die binnenlandse bedrijven in het buitenland hebben, meestal in Aziatische landen, waar de kosten aanzienlijk lager zijn, maar de productie tegelijkertijd vaak onethisch en niet-ecologisch is, naar lokale binnenlandse productie - de zogenaamde nearshoring (RVO Nederland 2022).

Een andere toekomstige factor die de internationale handelsmarkt(en) aanzienlijk zal beïnvloeden, is de geleidelijke digitalisering van deze sector. In het kader van nieuwe contracten zullen online vergaderingen de face-to-face vergaderingen vervangen, en naast deze innovaties zal ook de cyberbeveiliging moeten evolueren, aangezien Nederland bijvoorbeeld (en zeker niet het enige land) met veel cyberaanvallen wordt geconfronteerd (RVO Nederland 2022).

4.2 Potentiële bedrijfssectoren in Nederland voor Tsjechische bedrijven

Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft in 2022 een publicatie uitgebracht onder de titel

"Wereldwijde kansen voor de industrie 2022/2023" waarin het 6 specifieke handelsgebieden in Nederland opsomt die een zeker potentieel hebben voor Tsjechische ondernemingen. In deze paragraaf worden deze beschreven, namelijk de automobiel-, energie-, ICT-, chemische-, medische- en farmaceutische-, en landbouw- en voedingsmiddelenindustrie.

Automobieliindustrie: Omdat de Nederlandse infrastructuur een van de beste ter wereld is, opent dit ruimte voor een groot aantal consumenten om gebruik te maken van de mogelijkheden ervan via de fiets, de auto, het openbaar vervoer, enz. (Kolektiv pracovníků Ministerstva zahraničních věcí ČR 2022). In het kader van duurzame en intelligente mobiliteit in de green deal wordt de ontwikkeling van het gebruik van elektrische auto's in Nederland sterk gestimuleerd. Dit is een van de potentiële gebieden voor toekomstige invoer uit Tsjechië en zet tegelijkertijd de Tsjechische auto-importeurs onder druk als een van de dominante importeurs binnen de automobielsector.

Energieindustrie: Als onderdeel van de decentralisatie van energiebronnen stapt Nederland af van het gebruik van kerncentrales en is het zich meer gaan richten op alternatieve energiebronnen zoals zonne-energie, waterkracht, biomassa en geothermische centrales (Kolektiv pracovníků Ministerstva zahraničních věcí ČR 2022). Tegelijkertijd onderzoekt Nederland al geruime tijd het gebruik van waterstof als mogelijke energiebron. Tsjechische deskundigen en vertegenwoordigers van Tsjechische bedrijven die zijn uitgenodigd voor de beurs over waterstoftechnologie in mei 2023 kunnen een bijdrage leveren (MZV ČR 2022).

ICT-industrie: In 2018 heeft de Nederlandse regering de "Dutch Digitalization Strategy" (in Nederlands: Nederlandse digitaliseringsstrategie) aangenomen, die tot doel heeft de digitaliseringsprocessen in sectoren zoals gezondheidszorg, industrie, levensmiddelen, enz. uit te breiden en te versnellen. Daarom kunnen Tsjechische bedrijven, die leiders zijn op dit gebied (zoals bevestigd door een van de beste antivirusprogramma's, Avast, afkomstig uit Tsjechië), zich richten op de handel met Nederland op het gebied van internetbeveiliging, antivirusbescherming, enz. (Kolektiv pracovníků Ministerstva zahraničních věcí ČR 2022).

Landbouw- en voedingsmiddelenindustrie: Aangezien Nederland na de VS de grootste exporteur van landbouwproducten is, investeert het ook veel in onderzoek en ontwikkeling op dit gebied. Samen met de tuinbouwindustrie, waar Nederland een belangrijke producent is van bijvoorbeeld snijbloemen, en detailhandelsketens zoals Albert Heijn, waarvan de winkels ook in Tsjechië populair zijn, is onderzoek en ontwikkeling in de landbouw een potentieel gebied waarop ook Tsjechische bedrijven zich zouden kunnen profileren.

De laatste twee industrieën met potentiële zakelijke kansen voor Tsjechische bedrijven zijn chemische industrie en medische- en farmaceutische industrie. Ongetwijfeld is de chemische industrie hier ook opgenomen omdat zij sinds lang het belangrijkste exportartikel van de Nederlandse invoer in Tsjechië is.

4.3 Potentiële bedrijfssectoren in Tsjechië voor Nederlandse bedrijven

Zelfs voor een land met een zo sterke economie als Nederland kan Tsjechië aanzienlijke zakelijke kansen bieden. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland heeft in hun sectorstudie voor 2021 gespecificeerd in welke sectoren deze kansen zich kunnen voordoen.

Automobiel en mobiliteit: Zoals bekend is Tsjechië een belangrijke exporteur van auto's, zodat deze sector hier wordt genoemd als een potentiële kans voor Nederlandse ondernemers en investeerders. Aangezien de benadering van algemeen vervoer en mobiliteit in Nederland ongetwijfeld groener, duurzamer en meer gedigitaliseerd is, schept met name de Tsjechische auto-industrie ruimte voor innovatie rond deze trends.

High-tech apparatuur: De competenties van Tsjechië en Nederland op het gebied van innovatie en de meest geavanceerde beschikbare technologieën zouden een goede basis kunnen vormen voor mogelijke samenwerking op dit gebied, namelijk elektrisch vliegen, het gebruik van lasers en satellietcommunicatie.

Industriële samenwerking: Mede door de huidige productietrend in de vorm van nearshoring (zie paragraaf 4.1) in verband met de nadruk op lokale productie van goederen, wordt Tsjechië een plaats in Europa waar grote bedrijven hun productie-installaties verplaatsen om rekening te houden met het milieu, een hoge kwaliteit van de goederen te handhaven, maar ook om de kosten te optimaliseren. De gunstige geografische ligging van Tsjechië kan voor Nederland een belangrijke rol spelen bij het opzetten van korte en betrouwbare leveringsketens binnen de eigen productie.

Conclusie

Dit werk heeft duidelijk aangetoond dat, hoewel Nederland en Tsjechië niet elkaars dominante handelspartner zijn, zowel hun gezamenlijke handelsvolume als hun belang in de handelsbetrekkingen in de 21^e eeuw aanzienlijk zijn toegenomen.

Aan het begin van deze eeuw was Tsjechië economisch niet op zijn best, maar met de toetreding tot de Europese Unie begon zijn binnenlandse en internationale handel te bloeien. Nederland heeft het potentieel hiervan benut en is geleidelijk begonnen de samenwerking tussen Nederlandse en Tsjechische bedrijven intensiever te bevorderen. Deze samenwerking groeide zelfs in tijden die economisch niet helemaal gunstig waren, zoals de financiële crisis in 2008 of de coronapandemie in 2020. De zakelijke samenwerking heeft standgehouden en er kan worden gezegd dat zij groeit en bloeit.

Geconcludeerd kan worden dat de handelsbetrekkingen tussen Nederland en Tsjechië voor beide landen zeer belangrijk zijn. Ondanks economische verschillen en geografische afstanden zijn beide landen in staat gemeenschappelijke zakelijke belangen te vinden en succesvolle zakenpartners te creëren. Daarom is het zeer waarschijnlijk dat de handelsrelaties tussen Nederland en Tsjechië zullen blijven groeien en verdiepen.

In de komende jaren moet echter rekening worden gehouden met een aantal uitdagingen die de handel tussen beide landen kunnen beïnvloeden. Een van deze uitdagingen is bijvoorbeeld de klimaat- en milieubescherming, die kan leiden tot wijzigingen in de regelgeving die de internationale handel in zijn geheel kunnen beïnvloeden. Een andere uitdaging kan de digitale transformatie en het toegenomen gebruik van moderne technologieën zijn, die tot aanzienlijke veranderingen in de handel kunnen leiden en van invloed kunnen zijn op de traditionele handelsbetrekkingen tussen deze landen.

In het algemeen hebben de handelsbetrekkingen tussen Nederland en Tsjechië een groot potentieel voor groei en ontwikkeling. Het is echter van belang dat deze betrekkingen zich kunnen aanpassen aan de uitdagingen van de wereld van vandaag en dat beide landen hun concurrentievermogen en innoverend vermogen behouden. Mits aan deze factoren wordt voldaan, mag worden verwacht dat de handelsbetrekkingen tussen Nederland en Tsjechië beide landen ten goede zullen blijven komen en een stabiele basis zullen vormen voor de verdere ontwikkeling van de samenwerking op het gebied van de internationale handel en economie.

Bibliografie

Literatuur

Aalderink 2011 - Bertha Aalderink: *De Nederlandse handel met Tsjechië en Slowakije*. DO Research, 9-8-2011. URL: <https://adoc.pub/de-nederlandse-handel-met-tsjechi-en-slowakije.html> [geraadpleegd op 26-03-2023].

van Baalen e.a. 2005 - Carla van Baalen e.a.: *Koningin Beatrix aan het woord. 25 Jaar troonredes, officiële redevoeringen en kersttoespraken*. Den Haag: Sdu Uitgevers 2005.

Boudová 2008 – Jarmila Boudová: *Transformace české ekonomiky po roce 1990*. Brno: [Manscriptie Masaryk Universiteit] 2008. URL: <https://is.muni.cz/th/eup69/diplomka.pdf> [geraadpleegd op 22-03-2023].

den Butter/Mosch 2002 –F.A.G. den Butter en R.H.J. Mosch: 'Het belang van vertrouwen in de internationale handel. Een empirische verkenning.' In: *Maandschrift Economie*. Amsterdam: Vrije Universiteit, 2002.

Bloemendal 2018 – Jan Bloemendal: '1516. Erasmus' revolutionaire Bijbeluitgave.' In: Lex Heerma van Voos e.a., red.: *Wereldgeschiedenis van Nederland*. Amsterdam: Ambo/Anthos 2018: 167-172.

CBS 2010 – CBS - Centraal Bureau voor de Statistiek: *De Nederlandse economie 2009*. Den Haag: 2010. URL: <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2010/36/de-nederlandse-economie-2009> [geraadpleegd op 22-03-2023].

CBS 2015 – CBS - Centraal Bureau voor de Statistiek: *Trends in Nederland 2015*. Den Haag: 2015. URL: <https://www.cbs.nl/en-gb/publication/2015/26/trends-in-the-netherlands-2015> [geraadpleegd op 18-04-2023].

CBS 2021 – CBS - Centraal Bureau voor de Statistiek: *Nederland Handelsland. Export, import & investeringen*. Den Haag: 2021. URL: <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2021/37/nederland-handelsland-2021> [geraadpleegd op 22-03-2023].

CBS 2022 – CBS - Centraal Bureau voor de Statistiek: *Internationaliseringsmonitor Dienstenhandel. Ontwikkelingen en belemmeringen 2022-II*. Den Haag: 2022. URL: <https://longreads.cbs.nl/im2022-2/potentiele-belemmeringen-voor-dienstenhandel/> [geraadpleegd op 18-04-2023].

ČSÚ 2011– ČSÚ – Český statistický úřad: *Dopady světové finanční a hospodářské krize na ekonomiku ČR*. januari 2011. URL:

<https://www.czso.cz/documents/10180/20534938/115610j.pdf/b487dd3c-0ad7-4ccd-b62d-8fc9bf917b95?version=1.0> [geraadpleegd op 22-03-2023].

Cuadrado-Roura e.a. 2016 - Juan R. Cuadrado-Roura e.a.: 'The economic crisis in Europe. Urban and regional consequences.' In: *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society* 9 (1) maart 2016: 3-11.

Daněk/Novák 2022 – Otto Daněk en Miroslav Novák: *Zahraniční obchod ČR. Základní informace o České republice se zaměřením na V.4 a energie*. Asociace exportérů 2022. URL: <https://www.asociaceexporteru.cz/wp-content/uploads/2022/09/zo-cr-v4-a-energie.pdf> [geraadpleegd op 22-03-2023].

Dorenbos e.a. 2008 - Ruud Dorenbos e.a.: 'Concurrentiepositie Nederlandse Maakindustrie.' In: *Opdracht van Stichting voor Industriebeleid en Communicatie*. Amsterdam: SEO, 2008. URL: https://www.seo.nl/wp-content/uploads/2020/04/2008-29_Concurrentiepositie_Nederlandse_Maakindustrie.pdf [geraadpleegd op 15-04-2023].

Ebben 2018 – Maurits Ebben: '1648. De Vrede van Munster. Rebellen worden medespelers.' In: Lex Heerma van Voos e.a., red.: *Wereldgeschiedenis van Nederland*. Amsterdam: Ambo/Anthos 2018: 167-172.

Engelbrecht 1999 – Wilken Engelbrecht: 'Dan moet ik boemelen, of ik het wil of niet. Drie exempla uit het studentenleven.' In: Jos Wilmots, red.: *Kanwilverstan. Festschrift-Festbundel*. LUC 1999: 161-174.

Engelbrecht/Sklenářová 2016 – Wilken Engelbrecht en Sylva Sklenářová: 'Niet alleen om de rubber. Over Baťa, Tsjechen en Slowaken in Nederlands-Indië en het beeld van Nederlands-Indië in Tsjechoslowakije.' In: *Acta Neerlandica* 12 2016: 173-206.

Goedhart e.a. 2018 – Pieter J. Goedhart e.a.: *Samen op de 'laan van Europa'. 100 jaar Tsjechië & Slowakije in Nederland*. Amsterdam: Pegasus 2018.

Hadjidakis/ Katsioloudes 2007 - Spyros Hadjidakis en Marios I. Katsioloudes: *International Business. A Global Perspective*. Oxford: Butterworth-Heinemann 2007.

Knaack 2001 – Rudolf K. Knaack: 'De crisis van de Tsjechische economie.' In: *Tijdschrift voor Economie en Management* 46 (1) 2001: 81-108.

Kovářová 2022 – Pavlína Kovářová: *Emil Filla en het Amsterdamse Duitstalige politiek-satirische weekblad Michel im Sumpf (1917-18)*. Olomouc: [MA-scriptie Palacky Universiteit] 2022. URL: https://theses.cz/id/erv3gf/VSKP_Kovarova.pdf?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fse

arch%3DMichel%26start%3D3 [geraadpleegd 25-03-2023]

Krug 1969 - Peter Krug: 'De historische betrekkingen tussen Nederland en Tsjechoslowakije'. In: *Ons Erfdeel* 13 (2) 1969: 84-93.

Marek 2020 – David Marek: *Výhled české ekonomiky pro rok 2020. Nejistá sezóna*. Deloitte, januari 2020. URL: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/about-deloitte/vyhled_ceske_ekonomiky_2020.pdf [geraadpleegd op 22-03-2023].

Neumann e. a. 2010 – Pavel Neumann e. a.: *Mezinárodní ekonomie*. Praha: Grada Publishing 2010.

Petruš 2009 – Štěpán Petruš: 'Nizozemsko. Vyspělá země otevřená světu.' In: *Trade review. CzechTrade* (2) 2009: 10-13.

Polišenský 1958 – Josef Polišenský: *Nizozemská politika a Bílá hora*. Praha: ČSAV 1958.

Ramaekers/Walhout 2018 - Pascal Ramaekers en Jaap Walhout: 'Honderd jaar goederenhandel in beeld.' In: *De positie van Nederland*. Den Haag/Heerlen/Bonaire: Centraal Bureau voor Statistiek, 2018. URL: <https://longreads.cbs.nl/im2018-1/de-positie-van-nederland-in-het-kort/> [geraadpleegd op 15-04-2023].

Renner 2000 – Hans Renner: *Tsjechië en Nederland. Historische bespiegelingen*. Groningen: Z. u. 2000.

Renner 2002 – Hans Renner: *Česká republika a Nizozemsko. Historie vzájemných vztahů*. Praha: Paseka 2002.

Sklenářová 2010 – Sylva Sklenářová: *Diplomatické vztahy Československa a Nizozemska v letech 1918-1948*. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové 2010.

Svatoš e.a. 2009 – Miroslav Svatoš e.a.: *Zahraniční obchod*. Praha: Grada Publishing 2009.

WRR 2003 – WRR - De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid: 'Nederland handelsland. Het perspectief van de transactiekosten.' In: *Rapporten aan de regering*. Den Haag: Sdu Uitgevers, 2003.

WTO 2021 – WTO – World Trade Organization: *World Trade Statistical Review 2021*. Geneva: Centre William Rappard, 2021. URL: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2021_e/wts2021_e.pdf [geraadpleegd op 22-03-2023].

WTO 2023 – WTO – World Trade Organization: *One year of war in Ukraine. Assessing the impact on global trade and development*. Geneva: Centre William Rappard, 2021. URL:

https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/oneyukr_e.pdf [geraadpleegd op 21-04-2023].

Internetbronnen

Burešová 2022 – Alena Burešová: 'Best in inflace. Proč je u nás dvojnásobně vyšší než ve zbytku Unie?' In: *Forbes*. 4.4.2022. URL: <https://forbes.cz/best-in-inflace-proc-je-u-nas-dvojnaso-bne-vyssi-nez-ve-zbytku-unie/> [geraadpleegd op 22-03-2023].

ČSÚ 2021 – ČSÚ – Český statistický úřad: 'Zahraníční obchod se zbožím – metodika.' In: *Statistická ročenka České republiky – 2021*. 29-11-2021. URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/11-zahranicni-obchod-se-zbozim> [geraadpleegd op 22-03-2023].

ČTK 2016 – ČTK – Česká tisková kancelář: 'Česko vyváží stále více zboží do EU, nejvíce obchoduje se sousedními zeměmi.' In: *Aktuálně.cz*. 27-9-2016. URL: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/cesko-obchoduje-nejvice-se-sousednimi-zememi-vyznam-evropske/r~5f60bf74849511e68d00002590604f2e/> [geraadpleegd op 22-03-2023].

ČTK 2016b – ČTK – Česká tisková kancelář: 'Sobotka pracuje za odboráře, kvůli platům v prodejnách Albert se sešel s nizozemským velvyslancem' In: *Aktuálně.cz*. 28-11-2016. URL: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/sobotka-pracuje-za-odborare-sesel-se-s-velvyslancem/r~0e3273b0b54911e687f70025900fea04/> [geraadpleegd op 22-03-2023].

ČTK 2018 – ČTK – Česká tisková kancelář: 'Zájem o česká elektrokola v zahraničí roste. Cizinci za ně utratili více než za klasická kola.' In: *Aktuálně.cz*. 5-4-2018. URL: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/tuzemske-firmy-rocne-exportuji-uz-desitky-tisic-elektrokol/r~0e26549e38ac11e88560ac1f6b220ee8/> [geraadpleegd op 22-03-2023].

ČTK 2019 – ČTK – Česká tisková kancelář: 'Do Česka se dováží stále více masa, vývoz mléka a sýrů naopak láme rekordy.' In: *Aktuálně.cz*. 30-1-2019. URL: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/produkce-masa-v-cesku-v-lonskem-roce-stoupla-na-447-tisic-tu/r~0d66cea4247811e9b869ac1f6b220ee8/> [geraadpleegd op 22-03-2023].

ČTK 2021 – ČTK – Česká tisková kancelář: 'Ceny řezaných květin v době pandemie vzrostly až o desítky procent.' In: *Aktuálně.cz*. 20-8-2021. URL: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/ceny-rezanych-kvetin-v-dobe-pandemie-vzrostly-az-o-desitky-p/r~51b9666a01b211ec9322ac1f6b220ee8/> [geraadpleegd op 22-04-2023].

DNB 2023 – DNB – De Nederlandsche Bank: 'De stand van onze economie.' In: *Actuele economische vraagstukken*. 21-02-2023. URL: <https://www.dnb.nl/actuele-economische-vraagstukken/de-stand-van-onze-economie/> [geraadpleegd op 21-04-2023].

EC 2015 – EC – Europese Commissie: *Handel voor iedereen*. Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2015. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d90eda7c-7299-11e5-9317-01aa75ed71a1/language-nl/format-PDF> [geraadpleegd op 22-03-2023].

EC 2023 – EC – Europese Commissie: 'Economic forecast for Czechia' In: *Economic surveillance of EU economies*. 13-02-2023. URL: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-economies/czechia/economic-forecast-czechia_en [geraadpleegd op 13-02-2023].

ER 2023 – ER - Europese Raad: 'Markteffecten van de Russische invasie in Oekraïne: EU-respons.' In: *Consilium Europa*. 31-3-2023. URL: <https://www.consilium.europa.eu/nl/policies/eu-response-ukraine-invasion/impact-of-russia-s-invasion-of-ukraine-on-the-markets-eu-response/> [geraadpleegd op 22-04-2023].

Expertisecentrum Europees Recht z. j. - Expertisecentrum Europees Recht: 'Non-tarifaire belemmeringen.' In: *Ministerie van Buitenlandse Zaken, z. j.* URL: <https://ecer.minbuza.nl/ecer/dossiers/regelgeving-van-de-eu/toegang-tot-de-markt-van-de-eu/non-tarifaire-belemmeringen> [geraadpleegd op 22-03-2023].

Franssen e.a. 2019 – Loe Franssen e.a.: 'Handelspolitiek: barrières en verdragen.' In: *Kwaliteitseisen in handelsbeleid*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek, december 2019. URL: <https://longreads.cbs.nl/im2019-4/> [geraadpleegd op 22-03-2023].

Hampl 2021 – Mojmír Hampl: 'How Covid-19 changed the Czech approach to public finance.' In: *GIS reports*. 25-08-2022. URL: <https://www.gisreportsonline.com/r/czech-finances/> [geraadpleegd op 14-04-2023].

Knihovna UTB z.j. - Knihovna Univerzita Tomáše Bati (UTB): 'Baťův svět. Nizozemsko', z.d. URL: <http://svet.tomasbata.org/evropa/nizozemsko/> [geraadpleegd 27-02-2023]

Kwaak e.a. 2021 – Ton Kwaak e.a.: *De Nederlandse economie naar sector, regio en bedrijfsgrootte, 2021-2025*. Zoetermeer: Panteia, september 2021. URL: <https://archieff.panteia.nl/default/assets/File/De%20Nederlandse%20economie%20naar%20sector%20en%20regio%20en%20bedrijfsgrootte.pdf> [geraadpleegd op 22-03-2023].

Kolektiv pracovníků Ministerstva zahraničních věcí ČR 2022- Kolektiv pracovníků Ministerstva zahraničních věcí ČR: 'Nizozemsko.' In: *Mapa globálních oborových příležitostí 2022/2023*. 2022. URL: <https://mzv.publi.cz/book/1901-mapa-globalnich-oborovych-prilezitosti-2022-2023-cz> [geraadpleegd op 21-04-2023].

Kvaček 2017 – Petr Kvaček: 'Nizozemsko – energetický profil.' In: *Ministerstvo Zahraničních věcí. Velvyslanectví České republiky v Haagu.* 6-12-2017. URL: https://www.mzv.cz/hague/cz/zpravy_udalosti/cesko_nizozemske_vztahy.html [geraadpleegd 19-04-2023]

Mares 2021 – André Mares: 'De Nederlandse economie in 2020. De belangrijkste economische ontwikkelingen in het coronajaar 2020.' In: *Centraal Bureau voor de Statistiek.* 1-4-2021. URL: <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/de-nederlandse-economie/2021/de-nederlandse-economie-in-2020?onepage=true> [geraadpleegd op 14-04-2023].

MZV ČR z.j. – Ministerstvo Zahraničních věcí. Velvyslanectví České republiky v Haagu: 'Česko-nizozemské vztahy', z.d. URL: https://www.mzv.cz/hague/cz/zpravy_udalosti/cesko_nizozemske_vztahy.html [geraadpleegd 27-02-2023]

MZV ČR 2022 – Ministerstvo Zahraničních věcí. Velvyslanectví České republiky v Haagu: 'Nizozemsko plánuje výrazný rozvoj vodíkové infrastruktury. Češi mohou být u toho.' 15-12-2022 URL: https://www.mzv.cz/hague/cz/obchod_a_ekonomika/nizozemsko_planuje_vyrazny_rozvoj.html [geraadpleegd 21-04-2023]

Odbor politického plánování 2015 - 'Odbor politického plánování: Koncepce zahraniční politiky České republiky.' In: *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky.* 21-7-2015. URL: https://www.mzv.cz/file/1565920/Koncepce_zahranicni_politiky_CR.pdf [geraadpleegd op 22-03-2023].

Packbier 2001 - Wiel Packbier: 'Handel met kandidaat-lidstaten EU groeit fors.' In: *Centraal Bureau voor de Statistiek.* 29-10-2001. URL: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2001/44/handel-met-kandidaat-lidstaten-eu-groeit-fors> [geraadpleegd op 14-04-2023].

Packbier 2012 - Wiel Packbier: 'Tsjechië: goederenhandel blijft stijgen.' In: *Centraal Bureau voor de Statistiek.* 06-12-2012. URL: <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2012/49/tsjechie-goederenhandel-blijft-stijgen> [geraadpleegd op 14-04-2023].

RVO Nederland 2021 – RVO – Rijksdienst voor Ondernemend Nederland: 'Sectorstudie Tsjechië: kansen in de smart industry.' In: *Landen en gebieden.* 07-09-2021. URL: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/landen-en-gebieden/tsjechie/zakelijke-kansen/marktrapport-smart-industry> [geraadpleegd op 22-04-2023].

RVO Nederland 2022 – RVO – Rijksdienst voor Ondernemend Nederland: 'Blog. Trends in internationaal zakendoen 2022.' In: *Internationaal ondernemen*. 25-01-2022. URL: <https://www.rvo.nl/blogs/blog-trends-internationaal-zakendoen-2022> [geraadpleegd op 22-04-2023].

Siekliková/Vondráčková 2015 – Lenka Siekliková en Lucie Vondráčková: 'Systém tvorby obchodní politiky EU vůči třetím zemím.' In: *Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky*, 31-7-2015. URL: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/spolecna-obchodni-politika-eu/tvorba-principy-a-strategie-obchodni-politiky/system-tvorby-obchodni-politiky-eu-vuci-tretim-zemim--38699/> [geraadpleegd op 22-03-2023].

Statline 2013 – Statline: Internationale handel; in- en uitvoer, Geharmoniseerd Systeem 1996-2012.' In: *Centraal Bureau voor de Statistiek*. 2013. URL: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/37952/table?searchKeywords=sbi%202008> [geraadpleegd op 21-04-2023].

Statline 2023 – Statline: 'Internationale handel; in- en uitvoer; SITC-3, landen(groepen) 1996-2017.' In: *Centraal Bureau voor de Statistiek*. 2023. URL: <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/7137shih/table> [geraadpleegd op 21-04-2023].

Z. n. 2014 – Z. n.: 'External Trade of the Czech Republic.' In: *Český statistický úřad*. 14-12-2014. URL: https://www.czso.cz/csu/czso/6001-05-january___may_2005-komentar [geraadpleegd op 15-04-2023].

Z. n. 2017 – Z. n.: 'První setkání Západu se zástupci Charty 77: Max van der Stoel má v Praze pomník,' In: *ČT24*. 1-3-2017. URL: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2046860-prvni-setkani-zapadu-se-zastupci-charty-77-max-van-der-stoel-ma-v-praze-pomnik> [geraadpleegd 27-02-2023]

Z. n. 2021 – Z. n.: 'Předběžný odhad HDP - 4. čtvrtletí 2020.' In: *Český statistický úřad*. 02-02-2021. URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/predbezny-odhad-hdp-4-ctvrtleti-2020#> [geraadpleegd op 21-04-2021].

Z. n. 2022 – Z. n.: 'V Nizozemsku se otevře LNG terminál, který Česku umožní snížit závislost na ruském plynu až o třetinu.' In: *Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky*, 08-09-2022. URL: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/v-nizozemsku-se-otevre-lng-terminal--ktery-cesku-umozni-snizit-zavislost-na-ruskem-plynu-az-o-tretinu--269787/> [geraadpleegd op 22-04-2023].

Z. n. 2023a – Z. n.: 'Nederlandse economie groeit met 4,5 procent in 2022.' In: *Centraal Bureau voor de Statistiek*. 21-2-2023. URL: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/08/nederlandse-economie-groeit-met-4-5-procent-in-2022> [geraadpleegd op 22-03-2023].

Z. n. 2023b – Z. n.: 'Inflatie in februari 8,0 procent bij snelle raming.' In: *Centraal Bureau voor de Statistiek*. 2-3-2023. URL: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/09/inflatie-in-februari-8-0-procent-bij-snelle-raming> [geraadpleegd op 22-03-2023].

Z. n. 2023c – Z.n.: 'Arbeidsmarkt.' In: *Centraal Bureau voor de Statistiek*, 2023. URL: <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-economie/arbeidsmarkt/> [geraadpleegd op 22-03-2023].

Z. n. 2023d – Z. n.: 'Předběžný odhad HDP - 4. čtvrtletí 2022.' In: *Český statistický úřad*. 31-01-2023. URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/predbezny-odhad-hdp-4-ctvrtleti-2022#> [geraadpleegd op 22-03-2023].

Z. n. 2023e – Z. n.: 'Inflace - druhy, definice, tabulky.' In: *Český statistický úřad*. 10-03-2023. URL: https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace [geraadpleegd op 22-03-2023].

Z. n. 2023f – Z. n.: 'Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 4. čtvrtletí 2022' In: *Český statistický úřad*. 03-02-2023. URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2022> [geraadpleegd op 22-03-2023].

Z. n. 2023g – Z. n.: 'Zahraníční obchod.' In: *Český statistický úřad*. 09-03-2023. URL: https://www.czso.cz/csu/czso/zo_se_zbozim_podle_zmeny_vlastnictvi_narodni_pojeti [geraadpleegd op 22-03-2023].

Z. n. 2023h – Z.n.: 'Export groeit met bijna 6 procent in februari.' In: *Centraal Bureau voor de Statistiek*, 12-4-2023. URL: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/15/export-groeit-met-bijna-6-procent-in-februari> [geraadpleegd op 21-04-2023].

Z. n. 2023i – Z. n.: 'Indexy cen vývozu a dovozu zboží - únor 2023.' In: *Český statistický úřad*. 13-04-2023. URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/indexy-cen-vyvozu-a-dovozu-zbozi-unor-2023> [geraadpleegd op 21-04-2023].

Resumé in het Tsjechisch

Tato bakalářská práce se zabývá vývojem obchodu mezi Nizozemskem a Českou republikou ve 21. století. Nizozemsko a Česká republika jsou dvě země s odlišnou hospodářskou strukturou a geografickou polohou, které jsou však velmi úzce propojeny a mají silné obchodní vztahy. Vzhledem k tomu, že se tyto vztahy v posledních letech intenzivněji prohloubily, tak téma této práce je velmi aktuální.

První kapitola práce popisuje historický vývoj vztahů mezi oběma zeměmi až do současnosti. Důraz je kladen na vztahy ekonomického a obchodního charakteru, stejně jako na kulturní a politické vazby mezi Českou republikou a Nizozemskem.

Další část se věnuje samostatnému postavení České republiky a Nizozemska v rámci jejich domácí a mezinárodní ekonomiky. Popisuje klíčové ekonomické ukazatele, jako je hrubý domácí produkt, míra nezaměstnanosti, míra inflace atd.

Třetí kapitola se zabývá samotným vývojem obchodu mezi Českou republikou a Nizozemskem v 21. století. Kapitola se skládá ze čtyř periodicky rozdělených částí, každá popisující události týkající se vývoje tohoto obchodu. Tyto části jsou: od 90. letech 20. století do vstupu ČR do EU, období 2004-2009 se zaměřením na světovou finanční krizi, vývoj v letech 2010-2019 a poslední část se zabývá vývojem obchodu v letech 2020-2023 s přihlédnutím k dopadům COVID-19 pandemie, konfliktu na Ukrajině a energetické krize.

Závěrečná část se zaměřuje na trendy v mezinárodním obchodě a jejich souvislost s potenciálními příležitostmi pro české a nizozemské podniky. Jsou popsány hlavní obchodní příležitosti související s obchodními vztahy mezi Českou republikou a Nizozemskem.

Cílem této práce je analyzovat vývoj obchodních vztahů mezi těmito dvěma zeměmi ve 21. století s důrazem na vliv světových událostí na tento vývoj. Za tímto účelem bylo použito mnoho citací a statistických dat, které podpírají uváděná fakta.

Resumé in het Engels

This bachelor thesis deals with the development of trade between the Czech Republic and the Netherlands in the 21st century. The Czech Republic and the Netherlands are two countries with different economic structures and geographical locations, but they are very closely linked and have strong trade relations. As these relations have intensified in recent years, the topic of this paper is very topical.

The first chapter of the thesis describes the historical development of relations between the two countries up to the present day. The emphasis is on economic and trade relations as well as cultural and political ties between the Czech Republic and the Netherlands.

The next section focuses on the separate position of the Czech Republic and the Netherlands within their domestic and international economies. It describes key economic indicators such as gross domestic product, unemployment rate, inflation rate, etc.

The third chapter deals with the actual development of trade between the Czech Republic and the Netherlands in the 21st century. The chapter consists of four periodically divided parts, each describing events related to the development of this trade. These parts are: from the 1990s to the Czech Republic's accession to the EU, the period 2004-2009 with a focus on the global financial crisis, developments in 2010-2019, and the last part deals with trade developments in 2020-2023, taking into account the effects of the COVID-19 pandemic, the conflict in Ukraine and the energy crisis.

The final part focuses on trends in international trade and their relation to potential opportunities for Czech and Dutch businesses. The main business opportunities related to trade relations between the Czech Republic and the Netherlands are described.

The aim of this thesis is to analyse the development of trade relations between the two countries in the 21st century with an emphasis on the influence of world events on this development. To this end, many citations and statistical data have been used to support the facts presented.

Anotace

Jméno autora: Markéta Křivánková

Název fakulty a katedry: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Katedra nederlandistiky

Název bakalářské práce: De ontwikkeling van handel tussen Nederland en Tsjechië in de 21e eeuw

Anglický název bakalářské práce: Development of trade between the Netherlands and Czechia in the 21st century

Český název bakalářské práce: Vývoj obchodu mezi Nizozemskem a Českem ve 21. století

Vedoucí bakalářské práce: Prof. Dr. Wilken Engelbrecht, cand. litt.

Počet znaků: 88 945

Počet stránek: 48

Počet příloh: 0

Počet použitých titulů:

a) literární zdroje: 33

b) internetové zdroje: 42

Klíčová slova: handel, handelsbetrekkingen, internationaal handel, invoer, uitvoer, Nederland, Tsjechië

Krátká charakteristika: Tato bakalářská práce se zabývá vývojem obchodu mezi Českou republikou a Nizozemskem v 21. století. Česká republika a Nizozemsko jsou dvě země s odlišnou ekonomickou strukturou a geografickou polohou, které jsou však velmi úzce propojeny a mají silné obchodní vztahy. Vzhledem k tomu, že se tyto vztahy v posledních letech zintenzivnily, je téma této práce velmi aktuální.